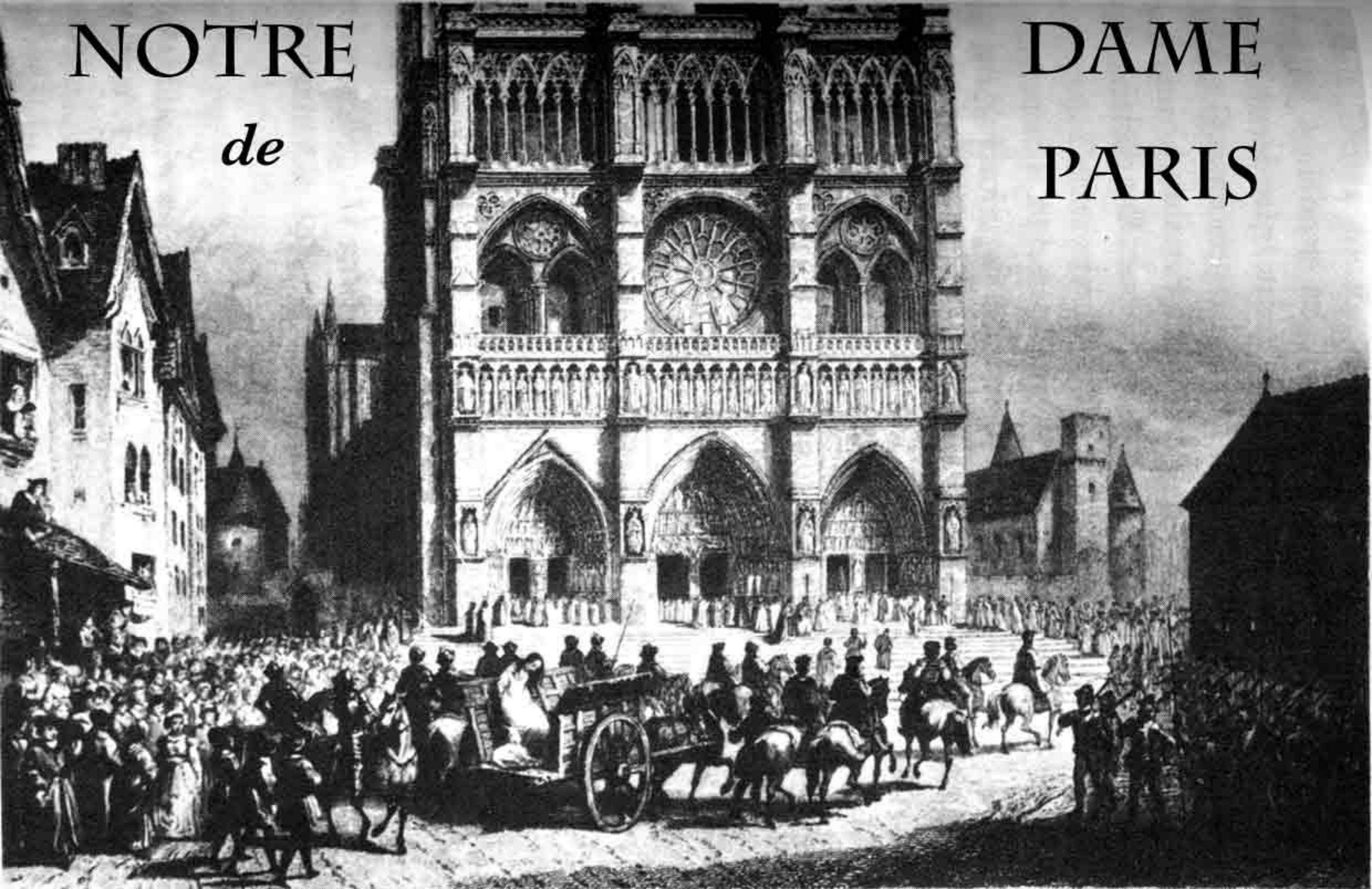

NOTRE

de

DAME

PARIS

Notre Dame

drama efter Victor Hugo

av Christian Lanciai (2006)

Personerna :

Pierre Gringoire, poet
skådespelare
publikmedlemmar
en härold
kardinalen av Bourbon
tiggarkungen
Quasimodo, ringare i Notre Dame
Esmeralda, zigenerska
Claude Frollo, ärkedjåkne i Notre Dame
Kapten Febus de Châteaupers
soldater
en tiggare
en enarmad bandit på kryckor
en krympling
en domare
en notarie
en jurist
kåringar
pojkar
en man
en student
Gudule i Rätthålet, botgörerska
Fleur-de-Lys, kapten Febus kusin
Aloise
Diane
och Colombe, hennes väninnor
Jehan Frollo, Claude Frollos yngre bror
Madame Marlou, kopplerska
en åklagare
en advokat
två tortyrförrättare
en bödel

folket

Handlingen utspelar sig i Paris år 1482.

Copyright © Christian Lanciai 2006

"*Notre Dame de Paris*", som Victor Hugo skrev innan han var 30, är den mest gotiska av alla romaner, om man med gotisk menar "fantastisk, skräckromantisk, fantasibetonad, överdriven, grotesk och fasansfull". Vi har försökt vara Victor Hugo trogna så långt det har varit sceniskt möjligt med de begränsningar som dramatik kräver, vilket framför allt innebär att avhålla sig från att flyta ut i de excesser som romanen flödar över av, utan att för den skull avstå från något av romanens praktiska skeenden, som alla är och förblir utomordentligt dramatiska för alla tider.

Notre Dame

Akt I

En allmän sal med scen för framträdanden.

En skådespelartrupp gör sig klar att uppträda, och publiken har börjat komma in.

Pierre (instruerar skådespelarna) Det här är ett seriöst skådespel, förstår ni. Ni har ju studerat in era roller, det gäller bara för er att leva er in i dem ordentligt, så att människorna blir berörda av vad de får se

en skådespelare Men tror du verkligen att de begriper vad vi talar om?

Pierre Det spelar ingen roll! Huvudsaken är att mitt mysteriespel gör intryck!

en annan Men hur ska vi väl kunna göra intryck när vi bara trasslar in oss i de här slöjorna och snubblar på dem? Folk komer att skratta åt oss.

Pierre Gå ordentligt, och trampa inte på i onödan! Gör bara vad ni ska och ingenting onödigt!

3 Ska jag hålla den här blixten upp eller ner?

Pierre Det spelar ingen roll, din dumsnut! Bara håll i den och tappa den inte, så folk förstår att du är Jupiter!

4 Den här vägen håller inte. Den ena vägskålen tippas hela tiden ner fast ingenting ligger i den.

Pierre Lägg då någonting i den andra vägskålen, så att det blir jämnt!

4 Men hur ska väl det se ut? En vikt i ena vägskålen, och den väger jämnt?

Pierre Det märker inte folk! Sätt i gång nu! Publiken kommer och flockar sig! Vi får inte låta den vänta!

1 publikmedlem Var är det där mysteriespelet vi skulle få se?

2 Ser du inte att skådespelarna står på scen redan!

1 De där kräkskrämmorna och halvklädda nunnorna?

2 Det är en allegori, fattar du väl. De är alltid utklädda då.

1 Ett mysteriespel är för mig alltid ett ofattbart mysterium. Jag har aldrig fattat nåt.

2 Man ska inte fatta nåt heller. Det är det som är meningen.

1 Vad är det för mening med det? Då är det mycket roligare att välja en narrpåve.

2 Det gör vi sedan, så fort det här mysterieeländet är över.

Pierre Börja äntligen spelet! Publiken är ju här!

Jupiter (skådespelare 3, stiger fram, harklar sig osäkert innan han börjar) Jupiter är jag, den väldige, som håller världens öde i min hand, den obeveklige, som dömer och fördömer allt och avgör alla mänskors öden...

1 Idiot! Du håller ju blixten upp och ner!

Jupiter (kommer av sig) Vasa? (studerar sin blyxt, fumlar och tappar den)

2 Jupiter! Du tappade blixten!

3 Vad är den gjord av? Papier maché? (*Publiken vrålgarvar.*)

Pierre Fortsätt spelet! Tänk inte på publiken utan på era roller!

Juno (stiger fram, försöker rädda situationen) Juno är jag, Aeneas beskydderska och make åt Jupiter, den grymme, som förför var jungfru här i världen och bedrar mig med snart nog vem som helst, som den oförbätterlige knöl han är...

Pierre Står det så i rollen, din slyna? Du bara spånar!

Juno Jag råkar faktiskt vara gift med honom.

1 (*till 2*) Det här börjar ju nästan bli roligt. Vem skulle inte bedra en sådan som henne?

en tiggare (hoppas upp på rampen och sträcker fram en hatt) Skänk en slant.

3 Ha-ha-ha! Titta på den där pajasen! Vad har du nu gjort för att göra dig bedrövligare än vad du är? Flyttat ditt rötsår från benet till armen?

(*Publiken skrattar och kastar mynt åt tiggaren. Mysteriespelet kommer alldeles av sig.*)

Pierre (förtvivlad) Spelet! Spelet! Fortsätt med spelet!

1 (*till Pierre*) Det här är inget spel. Det är ett gyckelspel. Folk skrattar åt ditt mysteriespel, Pierre Gringoire, fastän det inte alls är roligt. Den där tiggaren är mycket roligare.

Pierre Förolämpa mig inte!

1 Det är ju det jag gör, mästare Gringoire.

Pierre (försöker ignorera dem) Fortsätt med prologen, så vi kommer i gång någon gång!

Minerva (stiger fram) Minerva är jag, som dömer rättvist mellan levande och döda, och min dom kan aldrig överklagas, då min rättvisa är ofelbar.

2 (*alert*) Din bedragerska! Du har ju lagt en vikt i ena vägskålen! Du kör med falska vikter!

Pierre (allt argare) Fortsätt spelet!

en härold (annonserar) Hans högvördighet kardinalen av Bourbon!

(*En pompös kardinal bäres in med pompa och ståt i bärstol. Spelet kommer av sig helt igen.*)

kardinalen (kliver ur bärstolen) Har de inlett mysteriespelet utan mig?

en präst Ers högvördighet, de kan säkert ta om det ifrån början.

kardinalen Nej, det hinner jag inte med. Låt dem gå direkt till slutet i stället, så är det färdigt sedan.

Pierre (fjäskar) Ers högvördighet, vi tar gärna om det från början bara för er skull.

kardinalen Hur långt har ni kommit?

Pierre Till prologen.

kardinalen Inte längre?

Pierre Nej.

kardinalen Då får det vara. Bär ut mig härifrån. (*kliver åter upp i bärstolen*)

Pierre (förtvivlad) Men ers högvördighet!

kardinalen Mysteriespel produceras stup i kvarten, och alla är de lika tråkiga. Lyd ett gott råd, Pierre Gringoire, och skriv något roligt i stället. (*ger tecken och bäres ut.*)

Jupiter (till Pierre) Själva kardinalen sviker oss, och publiken skrattar ut oss. Ditt spel går inte hem, Pierre Gringoire.

Pierre Fortsätt med spelet!

1 Nej, nu får det vara nog med de här löjligheterna. Var det inte en narrpåve vi kom hit för att kröna?

2 Skicka hem skådespelarna! Vi har allvarligare saker att ägna oss åt!

fler Narrpåven! Narrpåven!

Jupiter (till Pierre) Vi har fått nog. Vi sticker. (*skådespelarna drar sig enhälligt ut*)

Pierre (förtvivlad, gråtfärdig) Mitt fina mysteriespel! Kan man då inte få folk att fatta nånting?

3 (upp på scenen) Här har vi presentationen. Kandidaterna håller sig bakom skranket här och visar upp sina huvuden genom hålet här. Den som kan prestera den fulaste grimasen blir vår narpåve. Är alla med?

(Publiken bifaller entusiastiskt.)

(Den ena kandidaten efter den andra sticker fram sina galgfysionomier. Publiken jublar.)

1 Vilket svintryne! Vilken snedvriden grotesk!

2 Har man sett på maken! Jag tror jag skrattar på mig!

4 Kom inte och säg att fula gubbar inte kan bli ännu fulare!

5 Här har vi en narpåvinnakandidat! Jag tror nästan hon tar priset.

6 Heja alla blivande påvinnor!

7 Jag tror jag smäller av! Roligare kan det inte bli!

Pierre (stryker omkring) Sådan är mänskligheten. De skrotar kunskap och allvarlig konst för att få ge sig hän åt tarvliga nöjen, i det här fallet ren skadeglädje över överdriven fulhet.

8 Den tar priset! Vi har vår narpåve!

många Jaa!

1 Fulare grimas har aldrig skådats i Paris. Fram med honom!

(*Quasimodo halas fram och kröns med regalier.*)

2 Du store tid! Det är ju Quasimodo!

3 Vår narpåve är korad! Quasimodo, ringaren i Notre Dame! Fulast i världen! Han behövde inte ens grimasera för att slå ut alla andra i fulhet!

4 Hur känns det, Quasimodo, att ha uppnått det påvliga ämbetet?

2 Han är döv. Han hör inte vad du säger.

en kvinna Ringandet i klockorna gjorde honom döv.

5 Allas vår Quasimodo! Vilken ära för oss att få honom till påve!

6 Sätt honom i bärstolen och bär honom omkring på alla Paris gator! Låt fulheten triumfera!

7 Ceremonielet framför allt! Upphöj triumfatorn i sin oöverträffade fulhet!

(*Quasimodo sätts i bärstol i fullt ornat, som en parodi på kardinalen.*)

Pierre Min pjäs, min pjäs, min förlorade pjäs! Hur ska den någonsin kunna uppföras igen?

1 Oroa sig inte, mästare. Den gjorde ett lysande fiasko.

Pierre Och det tror du att kan trösta mig?

1 Nöj dig med att du över huvud taget fick den producerad.

flera Esmeralda! Esmeralda!

2 Kronan på verket! Det fattades bara den fullkomliga skönheten!

3 Bär omkring narpåven i stan! Bered plats för Esmeralda!

(*Quasimodo, smyckad med tiara, påvemantel och krucifix, bäres upp på bärstolen för att tågas omkring med.*)

4 Hell, du store helige påve!

5 Bättre än någon påve i Rom eller Avignon eller någon motpåve!

6 Om ändå alla påvar kunde föra sig med samma värdighet.

7 Paris har den bästa påven i världen – puckelryggen, monstret, det döva och enögda missfostret Quasimodo!

1 Reta honom inte. Han har förfärliga muskelkrafter.

7 Oroa dig inte. Han hör ju inte vad vi säger. Dessutom tycks han vara nöjd med sin upphöjdhed.

1 Inte så konstigt. Förnedrad hela livet som monster, och så plötsligt upphöjd till påve över alla påvar, narr över alla krönte narrar, heligare som freak än någon etablerad skenhelighet.

flera Esmeralda! Esmeralda!

(Processionen tågar ut med Quasimodo. Esmeralda dansar in med sin tamburin.)

1 Det finns ingen vackrare än Esmeralda, har aldrig funnits någon vackrare än Esmeralda och kommer aldrig att finnas någon vackrare än Esmeralda.

2 Du sa det.

Pierre Det är ju bara en vanlig zigenerska.

4 Är du så blind för skönhet, min stackars vän, att du föredrar fåniga nonsenspjäser?

Pierre Du glömmer att jag var författaren.

4 O nej, det visste jag mycket väl.

5 Alla världens mysteriespel kommer till korta inför Esmeralda.

6 Inte bara det, utan all litteratur över huvud taget, ty ingen litteratur kan fånga henne.

7 Vad gör henne så vacker?

1 Det faktum, att alla älskar henne.

2 Har hon då ingen man?

1 Har aldrig haft det och tänker aldrig ha det. Hon är jungfru och blir därför bara vackrare ju fler som blir galna i henne.

2 Det måste väl leda till en kris förr eller senare?

1 Ja. Hon kan ändra sig.

2 Som alla kvinnor alltid gör.

Claude Frollo (för sig själv) Vad är det för en trolldom som belägrar mitt hjärta med sitt gift? Så vacker får man inte vara. Denna skönhet är farlig för min sinnesfrid, jag förlorar marken under mina fötter, och det svindlar för min tro och för hela min verklighetsuppfattning. Detta är trolldom och magi och kan därför bara vara av ondo.

Pierre (möter honom) Min lärare, är ni här? Vad kan väl ni få ut av en simpel zigenerska och hennes konst?

Frollo Ingenting. Jag borde inte ha kommit hit.

Pierre Nu går hon omkring och tigger pengar också.

2 Hon har väl rätt att leva som alla andra? Dessutom har hon ju dansat för oss. Det är inget brott att kräva betalt för offentlig prostitution.

4 Vänta bara tills hon presenterar sin get. Den kan konst, han!

Frollo Jag vill ej ha del av denna trolldom. Jag försvinner. *(går)*

5 Vad gjorde den ärkedjaken här?

6 Gottade sig i ett vackert kvinns, som alla andra.

Esmeralda (kommer fram till dem med sin tamburin) En allmosa, om jag får be.

Pierre (känner efter i fickan) Jag skulle gärna ge er hela världen, om jag hade den i min ficka.

Esmeralda (road) En annan gång. *(går vidare med tamburinen)*

(Processionen med narrpåven kommer tillbaka.)

3 Nu har vi gjort vår eriksgata med vår narrpåve genom hela Paris. Han är härmed krönt för tid och evighet!

många Leve vår narrpåve!

Quasimodo (gör en parodisk gest som för att välsigna menigheten med sitt grova krucifix)

(Folket jublar.)

3 En riktig påve, på min ära!

Frollo (utanför) Hädelse! Profanering! Helgerån!

(Frollo kommer rusande in, sliter krucifixet från Quasimodo och bryter sönder det. Quasimodo, mycket större och starkare än han, faller förkrossad ner på knä för honom med händerna i bön om förlåtelse, medan Frollo sliter tiara och påvemantel ifrån honom.)

1 Allt ska de där prästerna förstöra.

2 Det blev en hastigt detroniserad påve.

(Frollo visar bestämt vägen ut för Quasimodo, denne reser sig och linkar ut, Frollo följer ut efter honom.)

Pierre Det ena skådespelet får ett brädare slut än det andra.

1 Var lugn. Det är bara farser alltihop. Även kyrkan med all sin stränghet är bara en fars. Se själv. Den tälde inte se den enda påve någonsin som varit värdig den.

Pierre Din skälm, jag har nog av dina farser. Värre är det att min ficka är lika tom som min mage, ty mitt skådespel gav mig ingen vinst.

1 Då slipper du bli högfärdig för det.

2 Kanske Esmeralda kan hjälpa dig på traven. Hon kan hjälpa vem som helst.

Pierre Jag får väl följa efter henne då när hon slutat uppträda.

2 Ja, gör det, mäster, men på egen risk.

Pierre Ska det vara en varning?

2 Bara för det, att hon aldrig låter sig fångas.

Pierre Det är själva konstens innersta egenskap – uppnåelig, oantastlig och ogripbar.

2 Då vet du vad det handlar om.

Pierre Alltför väl.

2 Lycka till.

(Folket skingras medan Esmeralda dansar ut.)

Pierre Jag måste följa efter henne. Det känns som att det är min enda chans. *(följer efter henne. Scenen vrids och leder Pierre in i ett virrvarr av gränder.)*

Är det avsiktligt hon leder mig in i detta virrvarr av återvändsgränder? Från den här labyrinten hittar jag aldrig ut igen. Ändå trodde jag att jag kände mitt Paris.

Esmeralda (utanför) Hjälp! Hjälp! Mord! Mord! (Pierre ilar fram till henne, och vridscenen visar hur två män försöker bortröva henne. Den ena är Quasimodo, den andra är maskerad med kapuschong.)

Pierre Era luspudlar! Det var inte ni som skulle få henne! *(ger sig dumdrigt på dem, blir genast våldsamt kastad ner för scenen av Quasimodo.)*

kaptan Febus (en grann oemotståndlig officer) Hallå där! Släpp kvinnan genast! Kompani hitåt! (genast översvämmas scenen av kaptanens soldater, 16 stycken, som alla ger sig på Quasimodo, den farligaste, medan den andre genast rymmer.)

Esmeralda Ni har räddat mitt liv. Vad heter ni?

Febus Kaptan Febus de Châteaupers, till er tjänst, min sköna.

Esmeralda Jag tackar er. *(försvinner genast vidare)*

Febus Varför hade hon så bråttom?

en soldat Fjärilen flög bort, men vi har läderlappen kvar.

Febus Och vad hade detta monstret på en så söt pärla att göra?

soldaten Han hade en medhjälpare, som försvann.

Febus Antagligen hjärnan och uppdragsgivaren. Nåväl, vi får nöja oss med den fångst vi fick. Det blir utan tvekan offentlig spöslitning minst. Har du ingenting att säga, ditt misslyckade missfoster?

soldaten Jag tror han är döv, kaptan, ett monster, knappt mer än ett oskäligt djur, bara rå styrka utan själ.

Febus Är han väl surrad?

soldaten Dubbla rep för säkerhets skull.

Febus Bra. För bort honom. (*Soldaterna för bort Quasimodo.*)

Då har vi bara damen kvar som oavslutat kapitel. Man kan ju inte nöja sig med en sådan början utan en fortsättning. (*stryker sina mustascher och går.*)

Pierre (*kravlar sig upp ur diket*) Att jag skulle ge mig i kast med sådana släggor! Fan också! Hela världen tycks ha varit ute efter den kvinnan i kväll! (*reser sig mörbultad*) Och hur ska man bli klok på detta? Var det inte min högt respekterade lärare, den oförvitlige ärkedjäknen Claude Frollo själv jag såg som den ene kvinnorövaren, så måste det ha varit fan själv i hans kostym! Med ett monster till medbrottsling! Fan må tro't! Nej, nu får jag resa på mig, annars fryser jag ihjäl här i rännstenen!

tiggaren (*dyker upp*) En allmosa! En allmosa!

Pierre Nej, fan så heller, det enda jag har i mina fickor är hål!

en enarmad bandit (*på kryckor*) Skänk en slant!

Pierre Hör ni dåligt? Jag är bankrutt flera gånger om!

en krympling (*släpar sig fram*) En bit nåd för en bit bröd!

Pierre Var kommer ni alla ifrån så plötsligt? Kanske ni kan visa mig vägen ut från detta spindelnät av gränder?

tiggaren Vi har bara en väg att gå, och det är vägen hem.

Pierre Och vad är 'hem'? Den sociala avgrundens botten?

den enarmade Kom med, så får vi visa.

krymplingen Alla hittar hem till slut.

den enarmade Vi skall alla denna vägen vandra.

Pierre Det låter mer och mer som om ni tänkte leda mig direkt i döden.

tiggaren Det finns inga genvägar, bara omvägar.

Pierre Led mig vart i helvete ni vill, bara jag kommer fram någonstans!

den enarmade Kom med! Kom med! (*Det har dykt upp fler och fler tiggare och invalider, som nästan omringar Pierre och följer med dem.*)

Pierre Var kom ni alla ifrån? Vart för ni mig?

krymplingen Till Mirakelgården! Till de dödas uppståndelse!

Pierre O nej, vart som helst men inte dit!

den enarmade Vi är redan där.

(*genom vridscenen har de kommit fram till Mirakelgården, där det vimlar av asocialt folk, tiggare, zigenerskor, käringar, rövare, allsköns extremt folk.*)

krymplingen Till kungen med honom!

tiggaren Välkommen hem, förlorade barn. Här hör alla hemma som är förlorade.

Pierre Ja, jag kan se det.

den enarmade (*släpper sina kryckor*) Här blir alla lama och lytta helade, men bara under natten här på Mirakelgården. I resten av den hopplösa världen förblir vi hopplösa fall.

Pierre Bedragare!

den enarmade Nej, levnadskonstnär.

krymplingen (*ej längre krympling*) Till kungen med honom!

Pierre (*för sig själv*) Hur kan väl en konung över detta osalighetens rike te sig?

(*förs inför kungen som sitter på en tunna – samma tiggare som tidigare satt på scenen*)

Pierre (*förbluffad*) Har jag inte sett er förut?

kungen Jag har inte sett er förut. Namn och yrke?

Pierre Pierre Gringoire, oskyldig poet.

kungen Ingen är oskyldig som kommer hit. Antingen är han etablerad utstött, och då klarar han sig, eller så är han kriminellt oskyldig, och då hänger vi honom.

Pierre Nu känner jag igen er. Ni var den förste som störde min teaterföreställning idag.

kungen Ni menar inte att ni var skyldig till det skabröst tråkiga mysteriespelet?

Pierre Ni hade tyckt om det om ni hört det till slut.

kungen Och skulle det att ni tråkade ut hela Paris idag vara en ursäkt för att vi inte skulle hänga er direkt?

Pierre Var då en smula tolerant och överseende med en stackars poet.

kungen Bara om du blir en av oss. Välkommen till Mirakelgården med dess obegränsade asociala resurser. Här hör alla hemma som inte hör hemma någon annanstans. Alla utstötta, oskyldigt dömda, förfördelade, ruinerade, hemlösa, rotlösa, förrymda och fördömda kommer hit och blir kriminella på allvar, det vill säga lär sig sätta bedrägeriet i system på ett sätt så att det lönar sig, det vill säga så att de blir tagna på allvar som bedragare och kommer undan med det. Egentligen är vi bara en spegelbild av samhället, som dömer oss summariskt och avrättar oss för ingenting när de får tag i oss, varför det inte är mer än rätt att vi gör samma sak med dem när vi får tag i någon av dem. Nå, din misslyckade poetfjant, vad har du att säga till ditt försvar?

Pierre Varför skulle jag försvara mig när jag ingenting gjort?

kungen Du tycks fatta trögt. Här är vi alla fria och måste få vara det. En som inte är fri som kommer hit stör ordningen. Ditt brott är att du är en ansedd poet som ansluter sig till etablissemanget.

Pierre Det gör jag inte alls. Ingenting är friare än poesin.

kungen Försök inte, din skojare. Fick du inte en pjäs uppförd idag, kanske? Fjäskade du inte direkt för den där åbakige kardinalen och föreslog honom att ta om din eländiga pjäs bara för hans skull?

Pierre Han gick ut från föreställningen!

kungen Som alla andra! Och var inte hela din pjäs bara ett eländigt fjäsk och hyllning till etablissemanget?

Pierre Jag hade aldrig fått den uppförd annars.

kungen Alltså är du skyldig och inte en av oss! Häng honom genast! En sopprot mindre i samhällsrötan!

(En galge ställs effektivt i ordning – rutinen verkar etablerad.)

Pierre Får jag då inte ens någon försvarsadvokat?

kungen Samhället kompromissar aldrig med sin egen orättvisa, ty eljest skulle det gå under.

Pierre Men muserna! Konsten! Poesin! Litteraturen! Yttrandefriheten! Bildningen! Fantasin!

kungen Umgås du med dina muser på andra sidan. Här har samhället utelyckt dem som ej främjande av centralmakten.

Pierre Men ni hör ju inte till samhället! Då måste ni ha utrymme för muserna!

kungen (ropar) Finns det några muser här? *(Ingen svarar.)* Jag är ledsen, men de har övergivit dig för din dåliga pjäs skull. Ingen musa vill befatta sig med dig längre. Du har missbrukat din sista musa. Däremot kanske något köttsligt fruntimmer vill ha dig. Det är din sista chans. Bara en kvinna kan rädda en förlorad själ. *(ropar igen)* Inte vill väl något luder här ta hand om den här alltigenom misslyckade mannen?

en käring (stiger fram) Har han något med sig?

kungen Nej, han är helt tom i bollen.

käringen En imponerande man, minsann. Trasiga sulor på skorna, hål i byxorna, jackan utsliten och nästan i trasor, och själv är han nästan bara skinn och ben. Inte ens någon gammal hora kunde värma sig med honom.

kungen Ledsen, pysen, men du blev faktiskt ratad direkt av den sämsta. Till och med ditt lysande fiasko med pjäsen innebar ett högre vitsord.

en annan käring (kommer fram) För mager, alldeles för mager.

kungen Ingen annan? Är han då bara dödkött? Tänk på att han ändå har en lem.
ett yngre fnask (kommer fram) Får jag känna på lemmen.

kungen Varsågod. Öppna käften på honom också och kolla tänderna. Han är bättre som naken än som påklädd.

fnasket (efter att ha klämt honom i grenen) Det är inget fel på hans potens, men Guillaume Longuejou skulle klä mig om jag tog honom.

kungen Otur, pysen. Fnasket var upptaget. Ingen annan? Första! Andra! Tredje!

röster Esmeralda.

flera Esmeralda!

(Leden öppnar sig, och Esmeralda gör entré med sin get med guldmålade horn.)

Esmeralda Tänker ni döda denne gäst?

kungen Ja, om du inte vill ha honom.

Esmeralda Jag tar honom.

kungen Din lycka är gjord, pysen, hur litet du än förtjänade det. Att en så dålig poet som du skulle fånga en så lysande stjärna som hon. Då hade till och med Quasimodo förtjänat henne bättre. Nåväl, slit honom med hälsan, Esmeralda. En kruka!

(En kruka bärs fram. Kungen faller den i marken. Den går i fyra bitar.)

kungen Broder, du är nu en av oss, ty en av oss har tagit dig till man. Syster, ta din man och var gift med honom – i fyra år. Gå nu, innan ni båda blir hängda av alla svartsjuka dårar här. Vet, din miserabla poet, att ingen av oss alla är mera älskad än Esmeralda, vi har alla alltid varit som galna i henne, och så väljer hon en tönt som du. Snacka om världens orättvisa. Vad du än gör, så var rädd om henne.

Pierre Jag ska göra mitt allra bästa.

kungen Det duger inte. Ingenting är gott nog för henne. Försvinn.

(Esmeralda avlägsnar sig med Pierre.)

Det är ingen ände på underverken i Mirakelgården, men det här var banne mig det värsta jag varit med om!

Akt II scen 1. Esmeraldas hem, ett litet men charmigt kyffe.

Pierre Jag kan inte tro att det är sant. Livet blev en mardröm, och så vaknar jag upp i denna dröm. Mirakelgården avrättade mig och gav mig livet. Inga fler tillgjorda pjäser, men i stället denna betagande zigenerska, som faktiskt valt mig till sin man, om ändock blott för fyra år, en desto mera ljuv begränsning som den är så generös och lång. En fyraårig älskog med en skönhet utan like, som helt själv har utvalt mig, en enkel fåfång fattiglapp av bara skrytsam menlöshet och tomhet, fänighet och självutnämnd högfärdighet för ingenting, är knappast en belöning som jag har förtjänat. Men här kommer hon. Jag måste vara artig.

Esmeralda Lite mat? Du är väl hungrig?

Pierre Ännu är min ficka lika tom som när du sträckte mig din tamburin, och den kan knappast fyllas mera efter alla dagens fiaskon, men min mage är än tommare, och den kan fyllas.

Esmeralda Ja, det tror jag nog. Du är ju bara skinn och ben.

Pierre Så mager, att ej någon ville ha mig, ej ens det förskräckligaste av Mirakelgårdens alla luder, och så uppenbarar du dig som en ängel ifrån ingenstans och räddar mig från döden rakt in i ett himmelrike av oanad lycka.

Esmeralda Hade du då hellre blivit hängd?

Pierre Naturligtvis så föredrog jag livet när jag fick det som en återlösning av en ängels hand.

Esmeralda Du måste vara trött och medtagen av dagens prövningar. Det blir nog bättre om du bara sätter dig och tar det lugnt.

Pierre Får jag ej bara famna dig en smula först? Jag är ju dock din man.

Esmeralda Vad menar du?

Pierre Vi blev ju gifta officiellt där på Mirakelgården. Och en sådan hustru kan ej den mest impotente träbock motstå. (*avancerar*)

Esmeralda (*drar blixtnabbt fram en stilett och hotar honom direkt*) Var förnuftig, mästare. Det var bara för att rädda dig från döden som jag tog dig.

Pierre (*chockad, tillbakalagen*) Ingen kärlek?

Esmeralda Ingen kärlek alls. Jag vet ju ej ens vem du är. De där bedrövliga förlorarna som hänger på Mirakelgården kan gott en gång vara utan ett onödigt offer.

Pierre Så du tog mig inte alls för den jag var?

Esmeralda Jag vet ej vem du är.

Pierre Jag är författare, berömd som Pierre Gringoire, som denna dag gjort stor succé i och med uppförandet av mysteriespelet "Jupiters och Junos nåderika dom", som själve kardinalen av Bourbon bevistade och höjde upp till skyarna som oslagbart i sin sublimesa poesi.

Esmeralda Och varför bröt publiken upp då därifrån så att ej någon alls blev kvar och även skådespelarna gick hem och avbröt spelet?

Pierre Ack, var du då där?

Esmeralda Jag träffade publiken. Alla prisade spektaklet med det lyckade narråvevalet som kontrast till den där tråkiga teatern, som kom bara av sig.

Pierre Det var inte mitt fel.

Esmeralda Skrev du inte pjäsen?

Pierre Jo.

Esmeralda Då var det alltså bara ditt fel, och du ensam var ansvarig.

Pierre Inte för att alla avbröt föreställningen mest hela tiden!

Esmeralda Stackars Pierre Gringoire, du arbetar med konsten och har inte fattat att den följer sina egna lagar, och vad resultatet än må bli är ändå konstnären ansvarig, ty det är hans tankar endast som manifesterar sig i verkligheten.

Pierre Du är alltför djup för mig. Är alla av ditt släkte sådana?

Esmeralda Vad menar du med 'sådana'?

Pierre Så kloka.

Esmeralda Vi har insikt, och den är naturlig för oss. Vi beklagar att ej hela mänskligheten är begåvad med vår insikt.

Pierre Och en sådan hustru vann jag, och jag får ej röra henne.

Esmeralda Nej, det får du inte.

Pierre Vad skall vi då vara? Bara vänner?

Esmeralda (*tveksamt*) Kanske.

Pierre Vad betyder detta 'kanske'? Vad betyder vänskap för dig?

Esmeralda Bror och syster, själar som blott snudda vid varandra, utan att dock sammansmälta.

Pierre Jag får nöja mig med det då. Det är bättre dock än ingenting. Så det är ingenting med mig som fick dig att ta mig till man?

Esmeralda Min bror och vän, det är långt enklare än så. Mitt hjärta har jag redan offrat till en annan.

Pierre Vem?

Esmeralda Den riddare som frälste mig från döden, från det där ohyggliga missfostret, som så lätt slog ut dig.

Pierre Officeren? Den där sprättige kaptenen?

Esmeralda Ja, min räddare i nöden, höviskheten själv, en azurriddare så skinande som solen i sin skönhet. Och han heter Febus. Vad betyder det?

Pierre Det är latin för 'sol'.

Esmeralda Där ser du själv. Hur kan jag älska någon annan?

(går. Hon försvinner i ett angränsande rum och regler efter sig.)

Pierre (biter i ett äpple) Vilken bröllopsnatt! Hon gav mig inte ens en säng. Jag får väl slagga då på kistan där, hur obekvämt den än må vara i sin knölighet.

(suckar och lägger sig på kistan i obekvämt ställning.)

Scen 2. Domstolen.

Domaren (klubbar) Får jag be om tystnad! – De kan inte ana att jag bara hör mig själv, men det är fullt tillräckligt. – Dagens ärenden, om jag får be.

notarien Här är en Quasimodo, gripen på bar gärning för ofredande av lättfärdiga kvinnor, larm och oväsen och motstånd mot ordningsmakten.

(Quasimodo införes groteskt fjättrad i bojar. Han förstår ingenting.)

domaren Får jag se. *(tar emot pappren av notarien)* Och det är den där knölen där. Det är ju ingen mänska men ett marknadsmonster och spektakel att för alltid hållas strängt i bur och visas upp för pengar. Och det djuret gav sig på en kvinna?

notarien Av lättfärdigaste slaget, en zigenerska, men dock.

domaren Vasa? *(synar protokollet)* Och varför gick det snett för honom men ej för zigenerskan?

notarien En officer var där och ingrep med sitt kompani.

domaren Jaha, hon hade tur, han hade otur, fruntimret kom undan medan mannen åkte fast för sin naturlighet. Tyvärr, ditt monster, råkade polisen vara där. Av alla lyckade våldtäkter lyckades just din gå fel. Vad har du då att anföra till ditt försvar, ditt avskyvärda avskum?

Quasimodo (fattar ingenting, säger ingenting)

domaren Vad ska det betyda? Trots mot domstolen? Då gör du bara saken värre.

notarien Herr domare, ni ser väl att han är debil, en idiot, som knappast visste vad han gjorde.

domaren Jag kan ju själv höra vad han säger, jag är inte dum, men allt han kommer med är djupt förakt för hela mänskligheten och min domstol. Fyra timmars botgöring vid skampålen på torget! Har man inte mera vett än att man rövar bort en kvinna framför officerers ögon får man stå sitt kast. Har du ej något alls att säga för din egen sak?

Quasimodo (får krampaktigt fram) Quasimodo, ringare i Notre Dame.

en jurist (till domaren) Ers nåd, han är döv.

domaren Ja, det är klart att jag fattar att han fattar trögt, det missfostret! Men det är ingen förmildrande omständighet! Åker man fast så åker man fast, och då ställs man under paragraferna, som ej kan kompromissas med! Ditt monster, ut med dig! Tyvärr kan jag inte döma dig till kastrering! *(klubbar)* Domen har fallit! Verkställ!

juristen Han hade en medhjälpare.

domaren Vem då? Varför är han inte här?

juristen Det lär ha varit en präst.

domaren Säg inte mer. En präst engagerar ett monster till att bortröva en fal kvinna. Den prästen måste ha varit ärkedjåknen själv. Låt oss lämna kyrkan i fred i brist på bevis. Ingen har anmält någon annan än detta vilddjur. För bort honom! *(klubbar igen. Quasimodo föres ut. Folk ruskar på sina huvuden och diskuterar menande med varandra detta fall som ej mer än ett skämt.)*

1 Domaren är visst döv.

2 Ja, lika döv som Quasimodo.

Scen 3. Torget.

(Quasimodo, redan straffad, sitter på huk bakbunden och fastbunden på en rund ställning vid skampålen. Ett gult kläde är slängt över hans rygg, från vilket det sipprar blod. Folket smädar honom.)

en käring Din barnamördare och barnaskändare! Du borde pryglas ihjäl, ditt monster!

en annan Han är säkert egentligen zigenare och barnarövare, som syster Gudule i Rätthålet råkat ut för.

en man Han är väl ändå en människa?

käring 2 Den där? Det där onda missfostret, trollkarlen Claude Frollos högra hand i alla sina trolldomskonster?

mannen Ni talar om ärkedjåknen i katedralen.

käring 2 Det vet väl jag det, vem jag talar om! Och monstret där är hans oäkta son, – annars skulle han aldrig ha tagit hand om djävulsynglet.

mannen Ni är hopplösa.

en pojke (kastar en sten mot Quasimodo) Ditt monster! Känn på den! Alla vet att du slukar barn levande!

käring 2 Nej, han kokar dem först med trollkarlen Claude Frollo, som tar hand om deras blod och använder det för alkemistiska experiment.

mannen Ni tycks vara väl insatt i fallet.

käring 2 Jag vet allt om karlar. De är desto mera förfallna och djävulska ju högre uppsatta och etablerade de är.

käring 1 Så sant, så sant. En fet munk är alltid besatt av djävulen.

Frollo (har råkat komma fram) Hur i all sin dar har min ringare hamnat vid skampålen?

käring 1 När man talar om trollen...

käring 2 Han rövade bort barn och slukade dem levande. Det vet väl ni allting om, herr ärkedjåkne, som är den som äger att befalla över er ringare.

Frollo Vidskepliga fruntimmer! Ni är besatta av era fördomar! Min ringare är otäck och stark men oförmögen till något ont. Han lyder mina order som ett barn och är en trogen tjänare i katedralens tjänst, men något ont har han aldrig gjort.

käring 1 Varför är han då så elak, om det inte är ni som gjort honom sådan?

mannen Han är dock dömd till detta straff för något brott.

Frollo Av en domare som alla vet att är lika döv som Quasimodo själv. Varken Quasimodo eller domaren kan ha förstätt något av rättegången.

en student Han dömdes för nattfridsbrott, kvinnorov och motstånd mot rättvisan. Men han hade en medhjälpare som kom undan, som antagligen var hans uppdragsgivare.

Frollo (kort) Jag vet ingenting om saken. *(försvinner. Quasimodo, som fått något hopp vid hans ankomst, blir sorgset besviken och mörknar.)*

käring 2 Vad var det jag sa? Claude Frollo var hans uppdragsgivare!

mannen Sladderkäring!
käring 1 Det sägs att han står i förbund med djävulen.
studenten Men kungen har uppsökt honom som rådgivare.
käring 2 Politik handlar bara om mörksens gärningar.
Quasimodo (har höjt på huvudet, får fram förtvivlat:) Vatten!
käring 1 Åbäket klagar.
mannen Nej, han ropar efter vatten, då han är törstig, precis som Jesus på korset.
pojken (kastar en ny sten mot Quasimodo) Här får du för ditt vatten, ditt monster! Låt ditt eget vatten!
(En hel skara pojkar dyker upp, kastar sten och ägg och ruttna tomater mot Quasimodo, hånar honom...)
pojkar Ditt strykfula monster! Ditt misslyckade odjur! Ditt ofullgångna missfoster!
(Hopen delar sig och bereder plats för Esmeralda, som kommer fram mot schavotten med ett vattenkrus, stiger upp på schavotten, ger Quasimodo vatten att dricka.)
alla (jublar inför det oväntade) Hurra! *(Hela stämningen bland folket är alldeles förbytt.)*
Gudule (från Rätthålet) Förbannade zigenerska! Det är hon som bortrövat mitt barn!
(Esmeralda rycker till, stiger ner från schavotten.)
mannen (till henne) Hon är vansinnig. Bry er inte om henne.
Esmeralda Vem är hon?
mannen En botgörerska, före detta den ädelborna frun Paquette de la Chantefleurie. Hon fick sin späda dotter bortrövad av zigenare, och i dotterns vaggla lade de i stället ett enögt missfoster med puckel. Frun blev galen och sitter sedan dess där i Rätthålet och gör bot och tröttnar aldrig på att förbanna zigenare.
Esmeralda Och hittebarnet? Är det den stackars puckelryggen på schavotten?
mannen Du har gissat rätt. Ärkedjåknen Claude Frollo tog hand om honom och uppfostrade honom till den döve ringaren i Notre Dame.
Esmeralda Jag förstår. *(går)*
mannen Stackars alla dessa öden! När skall det någonsin bli någon ordning på mänskligheten? Nej, människans vägar har ständigt bara förvärrats ju längre hon existerat.
(Rättstjänare kommer in, går upp på schavotten och börjar befria Quasimodo. Folket börjar skingras. Endast pojkar fortsätter:)
pojkar Missfoster! Missfoster!

Scen 4.

Fleur-de-Lys Min kusin kommer på visit nu vilket ögonblick som helst. Jag vill att ni skall vara artiga och vänliga mot honom.
Aloise Det är svårt att vara annat mot honom.
Diane Varför är han inte gift ännu, så vacker som han är?
Colombe Därför att för många vackra flickor svärmar för honom, han har svårt för att bestämma sig och vill inte vara oartig mot någon.
Aloise Vår väninna gör allt för att han skall stanna hos henne.
Fleur-de-Lys Var inte oförsämnda nu. Jag hör honom komma.
Febus de Châteaupers (stiger in) Min kusin, den vackraste kusin i världen. *(kysser artigt hennes hand)*
Fleur-de-Lys Ni ärar oss med ännu ett besök, min kusin.
Febus Det skulle bara fattas annat. Och hela ditt hov har du omkring dig som vanligt.

Fleur-de-Lys Vad har man väninnor till om inte till sällskap?

Diane Vi undrar varför ni aldrig gift er med er vackra kusin.

Febus Mitt liv är alltför klivet mellan min tjänst och mina plikter.

Aloise Har ni då inga plikter mot era damer?

Febus Jo, alltför många.

Fleur-de-Lys Det är det han menar, Aloise. Han är alltför pressad av alltför många damer.

Colombe Räddade han inte en ny vacker dam till livet härom dagen, när han frälste henne från att bli bortrövad av ett monster? (*Det klingar en tamburin nedanför på torget.*)

Aloise Jag tror det är just den damen som dansar där nere på torget just nu.

Diane Det är den lilla zigenerskan med sin get.

Febus Ja, det är det verkligen, och en helt annan sorts människa än vad ni är vana vid. Det skulle kanske stimulera er att få studera henne på närmare håll.

Aloise En zigenerska? Varför inte?

Febus (ropar ner till torget) Hallå där, lilla vän! Kom upp till oss! (*Tamburinen avbryts.*)
Hon kommer. Jag försäkrar er att hon inte är sämre än någon av er.

Fleur-de-Lys Det får vi väl se.
(*Esmeralda träder in, enkel, oförställd, anspråkslös, blyg och försagd men betydligt vackrare än någon av de andra, vilket dessa inser genast.*)

Febus Min prinsessa, välkommen att göra oss den äran bland alla dessa drottningar.

Aloise (till de andra) Hon är verkligen ett nätt litet stycke, eller vad säger ni, Fleur-de-Lys?

Fleur-de-Lys Något solbränd kanske, vilket hon lätt skulle kunna undvika med att klä sig ordentligare.

Colombe Vi känner alla till ert äventyr med kapten de Châteaupers här, fröken, men hur kom det sig egentligen att ett sådant monster som den där ringaren fick för sig att försöka enlevera er?

Esmeralda Jag vet inte.

Febus Han blev dock straffad ordentligt för sitt övergrepp, pryglad och skampålad ordentligt en hel dag. Mätte alla älskare som tar till våld få samma behandling.

Esmeralda Han var ingen älskare. Han måste ha gjort vad han gjorde på uppdrag av en annan.

Diane Jaså, vem då?

Esmeralda Jag vet inte. Men den andre som deltog var maskerad och kom undan. Det var kanske han.

Diane Hur såg han ut?

Febus Hon såg ju inte hur han såg ut, min kära Diane. Han kom undan. Handen och hjärnan kom undan medan verktyget blev straffat.

Colombe Men ni räddade henne.

Febus Lyckligtvis råkade vi patrullera just där det hände.

Esmeralda För det är jag er evinnerligen tacksam.

Aloise Ja, det tror jag det.

Fleur-de-Lys Men fryser ni inte i de där lätta kläderna? En vanlig lätt kjol, en tunn blus, ingenting att täcka armarna med, ingen huvudbonad?

Esmeralda Jag är danserska. Då kräver lemmarna fria rörelser.

Fleur-de-Lys Men ni blir illa solbränd.

Esmeralda Utsatt för solen året runt blir man aldrig solbränd. Det är bara när man sveper in sig i skyken och täcker in sig i svepningar och bara sitter inne som man blir så blek att man kan ta skada av solen.

Febus Rätt så, min flicka.

Diane Inte konstigt då att karlar blir som galna i er när ni ständigt exponerar er.

Esmeralda Jag har aldrig behövt vara rädd för någon då jag alltid tackat nej till alla anbud.

Fleur-de-Lys Skulle ni till och med kunna motstå min granne kusin, kaptenen här?

Esmeralda (tacksam, blygt) Jag vet inte.

Colombe Ni får aldrig någon anständig karl, ty ni är för fattig och eländigt klädd. Man kan ju nästan se igenom era kläder.

Diane Ja, och ni byter dem väl aldrig, så klen förtjänst som ni kan göra på era sprattlande konst.

Fleur-de-Lys Klä er anständigt om ni kommer hit nån mer gång.

Esmeralda Jag tror inte jag kommer hit nån mer gång, ty ni verkar inte vidare roade av att se mig. Jag kom bara upp hit emedan kaptenen här kallade mig. Tack och adjö. (*går*)

Febus Ni var inte vidare artiga mot henne, mina kära damer, fastän hon var som en lillasyster till er. Jag är rädd att jag måste gottgöra era förolämpningar mot henne med att föredra hennes sällskap framför ert. (*följer efter henne*)

Fleur-de-Lys Han är förlorad!

Aloise Nej, det tror jag inte. Han gör bara vad som faller honom in.

Scen 5. Torget igen – schavotten tom.

(*Pierre kommer in i gycklarkostym balanserande en stol med munnen med en katt på.*

Claude Frollo möter honom.)

Frollo Mäster Gringoire! Vad i all sin dar håller ni på med?

Pierre (tappar stolen med katten) Min lärare, ni får ursäkta mig, men jag måste faktiskt dra mitt strå till stacken för att tjäna mitt levebröd och överleva.

Frollo På detta sätt? Jag har inte sett er på mina föreläsningar på två veckor!

Pierre Det är inte så konstigt, så upptagen som jag varit.

Frollo Med detta? Är du då uppapperska åt zigenerskan? Har du sjunkit ner till stadiet av marknadsgycklare? Var är hon för resten? Var hon inte här och dansade nyss?

Pierre Hon försvann in i ett hus, jag vet inte vilket. Någon kallade upp henne. Ni får ursäkta mig, min käre lärare, men jag är faktiskt gift med henne. En äkta man får finna sig i sin hustrus vilja.

Frollo (mulnar) Gift? Hur är det möjligt? Med det trolldomsstycket?

Pierre Det vet jag inget om, mig har hon inte trollat bort ännu, och så vitt jag har förstätt saken rätt är hon en fullständigt hederlig gatudanserska, som dessutom står under höga beskyddare, bland andra själva kungen av Mirakelgården.

Frollo Vad pratar du för dumheter?

Pierre Kungen av Mirakelgården är inte vilken kung som helst. Han är kungen över alla tiggare.

Frollo Det är ett långt steg ner från studier i den högre hermetiska skolan till taskspeleri och koppleri.

Pierre Dra inga förhastade slutsatser, herr ärkedjäkne! Hon är jungfru och lär så förbli, och jag respekterar henne för det!

Frollo Hur kan man vara gift med en jungfru?

Pierre Enkelt. Hon tar en till man och vägrar ligga med honom.

Frollo Här är något som inte stämmer. Är du inte en man?

Pierre Tror ni inte jag har försökt? Men hon har en ännu högre beskyddare än kungen av Mirakelgården, och honom bär hon närmast skötet i form av en mycket vass liten stilett.

Frollo Jag förstår. Hon sticks.

Pierre Hade jag så mycket som vidrört henne hade hon gjort det.

Frollo Vad du än gör, min son, så kom aldrig vid henne. Hon är livsfarlig.

Pierre Det är så dags att säga det efter att man gift sig med henne.

Frollo Jag menar inte kniven. Jag menar hennes trolldomskonster. Hon kan förhäxa vem som helst.

Pierre Jag har sett er glo på henne under dansen med ögonen glödande av dubbla infernaliska eldar. Ni spanar efter henne från katedraltaken, och när hon dansar här kommer ni ner och undrar vart hon tagit vägen. Vem är förhäxad?

Frollo Kom bara inte vid henne, min son. (*går skyndsamt*)

Pierre (ropar efter honom) Som hennes man måste jag väl ändå få beskydda henne! (*återupptar stolen*) Vart katten tog nu katten vägen? Har hon också sprungit bort som Esmeralda eller kanske efter henne? Kisse kisse miss! (*letar efter katten*)

Frollo (återuppträder när Pierre försvunnit) Min stackars bror försvann med hela min börs, som han väl nu tänker suppa upp tillsammans med någon dryckesbror. Där är han. Men vem är den där sprättige kaptenen han talar med?

Jehan Frollo Vi har tur idag, min bror. Min förtorkade mumie till storebror gav mig hela sin börs bara för att bli av med mig.

Febus Är du säker på att du inte 'råkade' hitta den hemma hos honom?

Jehan Han slängde den faktiskt till mig för att jag skulle hålla mig tyst och gömd när han fick celebret besök.

Febus Av vem då?

Jehan Jag tror det var kungen själv.

Febus Av Mirakelgården?

Jehan Nej, av Frankrike!

Febus Din börs är verkligen fet och imponerande. Det måste finnas minst 25 guldmynt i den. Då kan du gott avstå ett av dem åt mig.

Jehan Hur så? Är du i förlägenhet?

Febus Tämligen. Jag har stämt träff med en vacker flicka i mamsell Marlous hus, och hon kräver betalning i förskott. Bara ett guldmynt.

Jehan Nej, de är inte för koppleri, bara för fylleri.

Febus Du ville ju ha med mig till krogen. Nu slipper du den utgiften eftersom jag har tid med den där egyptiskan.

Jehan Vad då för egyptiska?

Febus Den där sköna gatunymfen som dansar, jag kommer aldrig ihåg hennes namn.

Jehan Smeralda?

Febus Just hon.

Frollo (ur mörkret) Du ljuger.

Febus (högt) Vem sa det?

Jehan Bry dig inte om det. Det var nog bara den där spökmunken som hemsöker gatorna här ibland. Kom nu med till krogen som en snäll dryckesbror.

Febus Jag får inte svika min dam.

Jehan Sviker du en står dig tusenden åter.

Febus Nej, den här jungfrun vill jag inte missa.

Frollo (i mörkret, för sig själv) Ingen ska få den jungfrun och allra minst du.

Febus Lämna mig nu det enda lilla guldmyntet, så lämnar jag dig i fred sedan, så får du supa upp ärkedjåknen hela börs alldeles ensam.

Jehan Nej, min bror, min ärkeskärm till ärkedjåkne till bror tillåter inget koppleri! Bara fylleri! (*vandrar muntert vidare*)

Febus Fan också! Hur ska jag nu ge häxan förskott?

Frollo (träder fram, med kåpan döljande sitt ansikte) Är det själve kapten Febus de Châteaupers, som för några veckor sedan utmärkte sig med att rädda livet på en viss Esmeralda när hon höll på att enleveras av den arme saten Quasimodo?

Febus (stolt) Den samme. Vem är ni?

Frollo Den jungfrun sover ingen med och allra minst ni.

Febus Är ni här för att förolämpa mig?

Frollo Nej, jag säger bara att ni ljuger.

Febus Din skärm, spöke eller ej, så skall vi duellera!

Frollo Ta det lugnt. Ni har möjlighet att visa att ni inte ljuger.

Febus (dumt) Hur då?

Frollo Ta mig med. Jag kan ge er ett guldmynt för besväret.

Febus Det skulle ju lösa mitt problem. Varför inte? Och ni är säkert bara en nyfiken munk med inga ohederliga avsikter?

Frollo Jag sätter mitt celibat som pant. Jag tror bara att ni ljuger, då den jungfrun är gift och aldrig har givit sig åt sin man.

Febus Hur vet ni det?

Frollo Hennes man är mitt biktbarn.

Febus Jag tror er inte förrän jag får se guldmyntet.

Frollo (räcker genast fram ett) Var så god.

Febus Tack. En affär är en affär. Om jag ljuger och hon inte kommer får ni det tillbaka.

Frollo Som ni vill.

Febus Kom då. Vi får duellera senare. (*De går.*)

Akt III scen 1. En tvivelaktig lokal i Madame Marlous näste.

(*Febus och Frollo kommer in.*)

Febus Hon har inte kommit ännu. Ni kan gömma er här i skrubben så länge. Sedan när hon kommit och ni fått se med egna ögon att det är hon kan ni ju smyga er ut därifrån, gärna så att ingen märker det.

Frollo Jag brukar vara diskret.

Febus Det tror jag nog. Annars vore ni inte vigd åt celibatet. Kryp in nu.

(*Frollo kryper in i skrubben men förblir synlig för publiken och kan se allt vad som händer i rummet.*)

Febus (ensam, sätter sig på sängen) Hur fan kunde jag bli beroende av en munk? Att jag skulle vara utan pengar just idag! Näväl, den snuskhummern gör väl inget väsen av sig mer, bara han fått se sin jungfru kopulera.

(*Det knackar försynt på dörren.*)

Febus (reser sig genast) Kom in!

(*Esmeralda träder in, vackrare och enklare än någonsin.*)

Esmeralda Jag brukar inte komma till sådana här ställen.

Febus Inte jag heller, men jag har inget hem, och soldatbarackerna hade inte varit så lämpligt.

Esmeralda Jag har aldrig haft en älskare förut.

Febus Jag trodde ni var gift.

Esmeralda Han skulle ha hängts på Mirakelgården om jag inte räddat honom från tiggarna med att ta honom som min man. Men jag älskar honom inte.

Febus Vem älskar ni?

Esmeralda (rättfram) Er.

Febus Jag? En enkel fattig kapten? Varför mig?

Esmeralda Ni räddade mitt liv.

Febus Från den där puckelryggen? Det där monstret? Det där misslyckade missfostret?

Esmeralda Han var förfärlig.

Febus Ja, mer en vanskapt apa än en människa.

Esmeralda Den som en gång räddat ett människoliv är sedan ansvarig för det livet för resten av sitt liv. Därför tillhör jag er.

Febus (omfamnar henne) Så ni ger er åt mig? Helt frivilligt?

Esmeralda Varför inte? Vem annars skulle jag ge mig åt, om inte åt den som räddat mitt liv och som jag älskar? Dessutom är ni ju grann och skön, ert långa blonda hår gör er i mitt tycke till en sagoprins, jag har aldrig sett någon vackrare än er.

Febus (i sin skrubb) En sol-och-vårare, en yttlig sprätt, som bara kommit hit för ett gott ligg och som har glömt dig i morgon!

Febus Själv är du inte heller så dum, med ditt nästan midjelånga svarta rika hår, dina fantastiska öronringar, dina rådjursögon till diamanter, dina fina linjer, din fina haka och mun, man kunde nästan tro du var högvälboren, om det inte var för att du var zigenerska...

Esmeralda Men om ni tar mig måste ni gifta er med mig.

Febus (avbryter proceduren) Men ni är ju redan gift.

Esmeralda Inte på riktigt.

Febus Och varför skulle frånvaron av en massa tomma latinska fraser och ceremonier kunna hindra vår kärlek?

Esmeralda Ingenting kan hindra den, då den existerar.

Febus Det är det jag menar. Tveka inte nu, utan låt mig få älska dig.

Esmeralda Jag trodde det var jag som älskade dig.

Febus Desto större skäl att älska, om det är ömsesidigt.

Esmeralda Gör mig bara inte illa.

Febus Jag lovar. Det gör inte ont, och det går över sedan.

Esmeralda Vad går över?

Febus Det får du se.

Esmeralda Du talar i gåtor, min älskare.

Febus Låt oss inte prata mer utan bara älska.

Esmeralda Jag följer dig, min älskare.

(Febus börjar klä av henne och föra henne mot sängen. Snart ligger de där. Då reser sig Frollo, drar fram en kniv, smyger diskret fram till sängen bakom ryggen på Febus, men Esmeralda kan inte undgå att se honom.)

Febus (ser att hon blivit rädd) Vad är det, hjärtat? Du är väl inte rädd?

Esmeralda (fattar för sent vad det handlar om, skriker till) Nej! *(i exakt samma ögonblick som Frollo begraver sin dolk i ryggen på Febus. Kniven går rätt igenom, Febus sprutar blod och tappar medvetandet, även Esmeralda svimmar av, medan Frollo smiter.)*

Frollo (möter några soldater utanför) Jag hörde ett skrik där uppfifrån. Jag tror någon blivit mördad. Undersök saken.
en av soldaterna (till de andra) Kom!

(Snart invaderas rummet av soldater. Esmeralda har vaknat, men Febus är alltjämt medvetslös.)

Vad har du gjort, din häxa!

soldat 2 (undersöker Febus) Han lever ännu. Han kan klara sig.

soldat 3 Det är den där zigenerskan som brukar dansa på torget. Hon har alltid dolk på sig.

1 Saken är klar! Ut med henne! Förr eller senare hade hennes häxkonster fört henne till galgen eller bålet i alla fall.

2 Han har bara köttisår. Hjärtat och lungorna har klarat sig.

1 Bravo. Attentatet misslyckades, men vi har mördaren fast ändå. Bär hem honom till kasernen! Och du följer med till rannsakningsfängelset, flicka lilla.

Esmeralda Det var inte jag.

1 Nej, han högg förstas sig själv i ryggen. Det får domaren avgöra. Ut med henne!
(*Hon bakbinds och föses ut. Febus bäres ut med större omsorg.*)

Febus de Châteaupers, vad i all sin dar gjorde du på ett ställe som detta? Vilken soldathora som helst hade varit bättre än en beväpnad zigenerska!

Scen 2. Rättegången.

Domaren Får vi be vittnet framträda!

Madame Marlou Det har aldrig hänt något sådant hos mig förut.

åklagaren Får vi be madame att hålla sig till saken och berätta vad som hände.

Marlou Mitt ställe är ett respektabelt etablisseman, och till det unga paret i fråga hyrde jag ut vindsrummet, mitt allra finaste rum! Nu får jag skura blodfläckar i två veckor minst!

en från publiken Blodfläckar går aldrig ur.

Domaren (klubbar) Tyst i rätten! – Fortsätt, madame Marlou.

Marlou Det var omöjligt att tro något ont om någon av dem. De var så vackra och unga båda två.

åklagaren Till saken. Vad hände?

Marlou Kaptenen kom först tillsammans med den där munken.

åklagaren Vad då för en munk? Fick ni se honom?

Marlou Nej, det var det jag aldrig fick, för han hade kåpan över huvudet och höll sig utanför ljuset.

en advokat Enligt kapten Châteaupers vittnesmål var munken han kom dit med själva den beryktade 'spökmunken'.

Marlou Ja, det skulle förklara mycket, för den munken såg jag gå in med kaptenen men aldrig mera komma ut.

åklagaren Vad hände sedan?

advokaten En viktig fråga. Fick ni betalt av kaptenen eller av munken?

Marlou Av kaptenen.

advokaten Enligt kapten Châteaupers vittnesmål var han pank och fick betalt av munken för att kunna betala för rummet. Det var en sorts vad mellan dem. Annars hade han aldrig tagit med sig munken.

åklagaren Nåväl, fortsätt.

Marlou Så hördes plötsligt ett skri och en duns, spring på taket och oväsen och en massa soldater som stövlar upp, och när jag äntligen kommer upp själv finner jag hela vindskammaren i ruiner, kaptenen dödligt sårad bärs ner i trappan, sedan föser man ner den stackars fjättrade flickan, och i mitt vackraste rum bara oordning och

blodfläckar överallt. Så människor kan bära sig åt! Det har aldrig hänt något sådant i mitt etablissemanng tidigare.

åklagaren Tack, det är bra, madame Marlou, ni kan gå.

Marlou Jag ville bara insistera på att mitt etablissemanng är ett respektabelt ställe!

åklagaren Säkert, madame Marlou. Gå nu. (*Hon går.*)

Domaren Nästa vittne.

åklagaren Vi kallar fröken Esmeraldas get.

(*Några rättstjänare kommer in med geten.*)

Domaren En get? Vad har ett oskäligt djur i en rättssal att göra?

folk Det är djävulen själv!

Det är beviset för att djävulen och spökmunken har affärer ihop!

Där har vi beviset för trolldomen!

En zigenare och en get! Vad kan det då annat handla om än trolldom?

Domaren Tyst i rätten! (*klubbar*)

Esmeralda (*i kedjor, avtörd, reser sig plötsligt från de anklagades bänk*) Kan bara någon tala om för mig om min älskare lever eller inte.

åklagaren Det åligger det tyvärr inte rätten att göra, enligt några skrivna regler.

Pierre (*reser sig bland publiken*) Esmeralda!

Esmeralda (*ropar till honom*) Jag gjorde det inte, Pierre! Hur skulle väl jag kunna mörda någon, och allra minst min första riktiga älskare, som räddade mitt liv! Jag förstår ingenting av detta!

åklagaren Om *ni* inte gjorde det, vem gjorde det då?

Esmeralda Jag såg honom! Han smög sig fram bakom kapten Febus rygg och högg sin kniv i ryggen på honom!

åklagaren Vem var han?

Esmeralda Den där munken eller prästen, som aldrig visar sitt ansikte men alltid förföljer mig!

folk Spökmunken igen!

Alltid är det spökmunken! Vi måste få ett slut på detta trolleri!

åklagaren Och varför skulle spökmunken ha försökt döda din älskare?

Esmeralda Det är det jag inte vet!

åklagaren Och vad hände med honom sedan? Vart tog han vägen?

Esmeralda Jag vet inte! Jag svimmade! Och när jag vaknade upp igen hade jag en massa soldater över mig som skrek 'häxa' åt mig för ingenting.

åklagaren Så du förnekar allt samröre med allt slags häxkonst?

Esmeralda Ja.

åklagaren Men geten, då? Den kan ju räkna och stava. Med dess hjälp har du plockat folk på pengar med att få din get till att med sin bockfot markera vad klockan är, vilken månad det är och till och med med bokstäver lägga ihop din älskares namn! Är det naturligt?

Esmeralda Zigenare har god hand med djur och kan lära dem vad som helst.

Pierre (*ropar ut*) Vi vet alla att du är fullkomligt oskyldig, Esmeralda!

(*något mummel bland publiken till instämmande.*)

åklagaren Även om det kan råda tvivel om mordförsöket, då här föreligger egendomliga omständigheter som ej kan utredas, så kan det ej uteslutas att du haft med trolldom att göra. Därmed yrkar jag på avföring av fallet från den rättsliga domstolen till den kyrkliga inkquisitionen, som äger att närmare utreda misstanken om trolldom.

Domaren Har advokaten några invändningar?

advokaten Nej.

Domaren Ske alltså. Ärendet hänskjuts till den kyrkliga inkquisitionen.
(*klubbar, reser sig och går. Allmänt uppbrott. Esmeralda och geten föres ut.*)

Scen 3. Tortyrkällaren.

Esmeralda föres in av sina bödlar och sätts ner på en säng.

1 tortyrförrättaren Ta det alldeles lugnt, lilla vän. Har du tur så är det över på några minuter. Det är inte farligt. Allt beror av dig.

Esmeralda (ifrån sig) Vad begär ni av mig?

1 Bara att du erkänner dig skyldig.

Esmeralda Till vad?

1 Till att ha brukat trolldom i ditt samröre med kapten Febus de Châteaupers med det resultatet att han blev mördad av en okänd spökmunk.

Esmeralda Jag bara älskade honom som den oskuld jag var. Jag ville honom inget illa. Varför vill då hela världen med alla dess myndigheter mig illa?

1 Det sade du redan vid rättegången. Du är inte befunnen skyldig till mord på din älskade kapten, bara till att ha giljat till honom med trolldom för vilket han blev mördad.

Esmeralda Är han då död? Varför vill ingen svara mig på detta?

1 Nej, han är bara döende. Är ni nöjd nu, lilla häxa?

Esmeralda Oh!

2 Vad ska vi börja med?

1 Försök det mildaste. Testa spanska stöveln på henne.

(*Andra tortyrförrättaren tar fram ett hemskt tortyrinstrument i form av en järnstövel, som han applicerar på Esmeraldas fina lilla fot.*)

2 Att en så välskapt liten fot skall behöva utsättas för en sådan behandling.

1 Prata inte utan sätt i gång.

2 Men är det verkligen helt korrekt? Flickan är ju fullständigt oskyldig, det måste ju vem som helst fatta att hennes älskare blev nedstucken av en dödligt svartsjuk rival, hon är ju till och med gift, hela Paris undre värld älskar henne och kan ställa till med upplopp för hennes skull, och vi är här för att för alltid krossa denna ljuva danserskas helt felfria fot.

1 Order är order. Du kan själv bli bränd som kättare om du ifrågasätter den heliga inkquisitionen.

2 Så vi ska tortera sönder henne bara för att det är rutin?

1 Så fungerar rättssystemet. Sätt i gång. – För sista gången, flicka, bekänner du ditt häxeri?

Esmeralda Jag har inget att bekänna mig skyldig till utom kärlek.

1 Vrid på skruven. (*2 gör så. Esmeralda skriker nästan genast till ordentligt.*)
Stopp! – Bekänner du?

Esmeralda Ja, vad som helst!

1 Att du förfört kapten Febus de Châteaupers med trolldom vilket kanske kostat honom livet?

Esmeralda Ja! Jag tar på mig skulden för hans död!

1 Du inser väl, stackars flicka, att enda möjliga straffet för en sådan bekännelse är offentlig botgörelse framför katedralen följt av avrättning genom antingen bålet eller hängning?

Esmeralda Jag har bekänt och står för min bekännelse.

1 Avlägsna stöveln genast.

2 (gör så. Kan inte låta bli att smeka hennes befriade fot.) Ingen skada skedd. Ni kan fortfarande dansa, mademoiselle.

1 Det lär hon inte mer få tillfälle till. Om ändå alla våra offer kunde bekänna lika beredvilligt! Det skulle bespara dem oändliga plågor och många krossade ben.

2 Så, min fröken, ni är fri från mig och den här hålan.

1 Ingen kan i alla fall säga att vi inte behandlade er skonsamt.

Esmeralda Ni är inte brottsliga, utan de som ger er order och arbete.

1 Det är bra, Esmeralda. Säg det till Gud, när du kommer dit.

2 En präst står redo att bikta dig, så du kommer säkert med expressfart till himmelen vad du än inte har gjort.

1 Ja. Vi går nu. Du blir ensam med honom, så du kan bikta hela din oacceptabla oskuld för honom. (till 2) Kom, kompis. Vi har gjort vad vi kan för att förbereda henne för döden. Prästen och bödeln får göra resten. (går med 2)

Esmeralda Det sista jag önskar är en präst. Är min Febus död vill jag dö med honom, men ingen har kunnat övertyga mig om att han är död. Han blodade ner mig och sig själv, men han dog inte, ty han bara fortsatte att blöda, tills de förde bort honom. Och även då sade de, att han ännu levde, och det var en evighet sedan...

(Frollo kommer in, oigenkännlig i sin heltäckande svarta kåpa.)

Vem är ni och vad vill ni?

Frollo En präst.

Esmeralda Jag behöver ingen biktfar. Jag är oskyldig.

Frollo Ni är befunden skyldig till trolldom enligt er egen bekännelse.

Esmeralda Den framtvingades av mig med våld. Vem som helst kan bringas till att bekänna vad som helst under tortyr.

Frollo Enligt lagen gäller givet ord, och ni kan inte ta det tillbaka.

Esmeralda Vad är ni för en falsk präst, som bara kommer med känslolös kyla till tröst?

Frollo En som vill er väl.

Esmeralda Präster är kända för sina fagra ord som de aldrig omsätter i handling om det inte är motsatsen till vad de predikar.

Frollo Jag har makt att befria er.

Esmeralda Gör det då. Jag har aldrig mött en mindre trovärdig präst än ni. Vem är ni?

Frollo (fäller ner kapuschongen) Bara en präst.

Esmeralda Det är ni!

Frollo Ja, det är jag.

Esmeralda Det är ni som mördade min älskare!

Frollo Låt honom vara död. Han var inte värdig er.

Esmeralda Ni har förföljt mig ända sedan jag började uppträda framför Notre Dame. Ni har fällt syrliga kommentarer om mig offentligt, anklagat mig inför min publik för trolldom och så vållat mig denna mitt livs enda olycka hittills!

Frollo Det var inte jag. Det var han.

Esmeralda Var han kanske skyldig till att bli knivhuggen av er? Denne hjälte, som räddade mig ur era och det där monstrets klor, som ingrep för att rädda mitt liv, skönheten själv, en gud mitt i blomstringen av sin ädlaste och grannaste ungdom, mitt livs första och enda sagoprins...

Frollo Sluta! Ni känner ju honom inte ens! Men ack, hur skall väl en oskuld som ni kunna genomskåda en sådan? Med alla sina blonda änglalockar och förödande charm, i all sin ytliga ridderlighet är han inte mer än en playboy, en kvinnoförörare och -förbrukare, en ytlig strunt som bara är ute efter nöjen...

Esmeralda (sätter händerna för öronen) Sluta!

Frollo (rycker bort hennes händer) Nej, du ädla, goda, rena skönhet, du måste lära dig sanningen om männen förrän du faller för dem! Din sagoprins är inget undantag! Jag tog reda på allt om honom! Alla kvinnor som känt honom föraktar honom! Han är inte ens bra i sängen! Han är bara en ytlig tönt! Hans egen förnämna kvinnliga kusin har sagt att det aldrig blir folk av honom! Ändå faller kjoitygen för honom just bara för att han har den där ytliga charmen, det där alltför granna utseendet, det där alltför långa och blonda håret, de där alltför väl fallande lockarna, den där odrägliga mustaschen och den där för kvinnor förödande flyktigheten, som gör att han aldrig kan försöka älska en kvinna utan att överge henne och bedra henne.

Esmeralda Och med vilken rätt har ni då trampat in i mitt liv, ers förfärliga omänsklighet utan ett hår på ert huvud om det inte är visset och grått, utan ett spår av värme i er självtmärglade kropp, utan hjärta om det inte är av sten och utan själ om den inte är begraven levande, som engagerar missfoster till att skrämma slag på mig och göra mig illa, som lämnar ert missfoster åt skampålen och offentlig förödmjukelse medan ni själv smiter ut bakvägen, besviken över en misslyckad våldtäkt, för att sedan häna mig bland publiken på torget, anklaga mig för trolldom och slutligen mörda min älskare och sätta fast *mig* för mordet, jag, som ville ge mitt liv för honom!

Frollo Med vilken rätt? frågar ni. Det är en skälig fråga. Jag skall svara er. Med en älskares rätt. Jag älskar er.

Esmeralda Är ni då ännu galnare än alla andra som sagt samma sak till mig och väntat sig någon kärlek från mig utan att göra något för det?

Frollo Ja, galnare, ty jag är präst och svuren åt celibatet. Tro inte att jag ville det själv. Jag föll för er. Jag erkänner det. Jag var lycklig dessförinnan. Jag levde i mina böcker salig med min makt inom vetenskapens rike, när jag en dag hörde en tamburin och undrade vad det var. Det var ödet. Jag visste att jag var fallen från början och att ingenting kunde rädda mig, så det var bara att låta mig falla. Jag försökte uppbjuda allt motstånd i världen, jag tillgrep alla medel, jag gisslade mig, men hjärtat gjorde bara mera ont, jag intalade mig alla logiska argument mot mina känslor, men ju hårdare jag motstod mig själv och mina känslor, desto mera övertog ni min själ. Jag var förlorad och desperat från början. Jag ville till varje pris hindra att någon annan fick er före mig. Därför engagerade jag min stackars ringare till att hjälpa mig få er hem till mig bort från denna onda världen. Operationen kunde inte ha slagit mera fel, då den kastade er i armarna på den där fullständigt värdelöse kaptenen, och ni blev kär i honom för att han frälste er, det värsta av allt! Han älskade er aldrig! Han ville bara utnyttja er!

Esmeralda Och därför mördade ni honom. Men varför satte ni fast mig för ert mord? Vad hade ni att vinna på det?

Frollo Försök sätta er in i min situation. Försök känna en smula medlidande med en stackars sönderläst präst, bara 35 år gammal men redan gammal, sliten och förgrämd, utan annan familj än en misslyckad yngre broder som bara missköter sig och kommer till mig när han gjort slut på sina sista pengar, en lysande vetenskapsman som förlorat sin själ genom drunksningsdöden i lärdom, och så plötsligt en dag knackar kärleken på dörren till hans gamla igenmurade hjärta med en tamburin. Skulle han då säga nej till den? Kan han det? Gud ska veta, att han försökt och det intill heroiska överansträngningar, men fåfängt, utan att lyckas.

Och har ni då inte känt någonting av mina himlastormande passioner? Har ni kunnat undgå att märka att ni tagit er boning i mitt hjärta och själ och det för gott och med starkare band för varje dag, eller har ni kunnat förtränga det? Hur är det möjligt

att en riktig kvinna som ni kunde vara oberörd av min fullkomligt infernaliskt lågande kärlek?

Esmeralda (med endast tilltagande avsky) Jag har aldrig kunnat ha någon känsla för en sådan som ni och kommer aldrig att kunna ha det.

Frollo Kan ni då inte ens ha någon droppe medlidande med denna så djupt fallna och förtappade själ ens för hans stackars innerliga uppriktighet?

Esmeralda Jag kan inte ha mera medlidande med er än med någon annan av mänskligheten. Dessutom är jag gift med Pierre Gringoire.

Frollo Min egen lärjunge! Hur i all sin dar kunde du bli gift med honom! Var det inte bara ett skenäktenskap?

Esmeralda Jo, för att rädda hans liv, varför det var angeläget, men han har hjälpt mig sedan dess och varit som en bror för mig utan att ge efter för några icke önskvärda utbrott av passion eller svartsjuka. Jag gjorde det klart för honom från början att jag älskade kapten Febus och aldrig skulle kunna älska någon annan så länge han levde.

Frollo Din toka! Säg du då inte att den skälmen inte har någon själ?

Esmeralda Kärleken bryter aldrig sitt ord om det är givet av kärlek vem det än gäller.

Frollo Du behöver bara säga ett ord, och du är fri.

Esmeralda Vilket ord?

Frollo Att ni accepterar min kärlek och följer mig.

Esmeralda Aldrig i livet.

Frollo Då är ni förlorad.

Esmeralda Så må jag då vara förlorad, men min kärlek är därmed inte förlorad, vilket den skulle vara hos er.

Frollo Ni fattar inte ert eget bästa. Är det ert sista ord?

Esmeralda Ni är min älskares mördare. Det enda jag kan göra för er är att inte avslöja det för andra, så att ni kommer undan med ert brott och kan behålla er karriär.

Frollo Min karriär och ställning betyder ingenting mot vad jag känner för er!

Esmeralda Er så kallade kärlek kommer att leda er raka vägen ner i helvetet. Ni kan ju inte kontrollera den.

Frollo Skona mig! Hjälp mig!

Esmeralda Aldrig. Det är ert liv och helvete, inte mitt. Jag dör hellre än ägnar er en enda försonande tanke.

Frollo Ni är då mera hjärtlös än jag.

Esmeralda Tala inte med mig om hjärta och smärta, ty ni vet inte vad ni talar om.

Frollo Gör jag inte? *(öppnar sin bringa och blottar förfärliga självförvållade sår av gissling och klösning)*

Esmeralda Självbefläckelse är inte kärlek, ni arma sate. Ni vet inte vad ni gör. Ni kan varken kontrollera era tankar, känslor eller handlingar. Ni är förlorad och dessutom en mördare.

Frollo Vad kan jag göra för att stämma er vänligare mot mig?

Esmeralda Ni kan säga att min älskare lever.

Frollo Han är död.

Esmeralda Är ni säker?

Frollo Jag är säker på att jag måste ha huggit tillräckligt djupt för att med min dolkspets ha träffat hans hjärta.

Esmeralda Förbannade grymma omänskliga präst, lämna mig i fred!

(kastar sig gråtande på golvet med kedjor och bojor och allt. Frollo tittar en stund på henne, finner ingenting mer att säga och går upp för en trappa från cellen med sin fackla och försvinner med ljuset. Man hör sedan bara Esmeraldas förtvivilade grät.)

Scen 4. Torget.

(På en balkong ovanför umgås Fleur-de-Lys med kapten Febus.)

Fleur-de-Lys Det gläder mig att se er så återställd, min kusin, efter er dumdristiga duell. Varför duellerar ni män egentligen? Kan man göra någonting dummare?

Febus Min kära kusin, en förolämpning kräver upprättelse, och om en part inte tar tillbaka en förolämpning och ber om ursäkt måste det utkräva blod i stället i hederns namn.

Fleur-de-Lys Och varför kan ni män inte be varandra om ursäkt? Är det så svårt? Alternativet tycks ju bara vara stolliga dueller.

Febus Ni har så rätt, min kusin.

Fleur-de-Lys Det måste minst ha varit en jämbördig officer ni gjorde upp med eftersom ni varit borta i två månader. Ni kunde åtminstone ha sänt mig något bud, och jag kunde ha uppsökt er och värdat er.

Febus Tack för er omtanke, kära kusin, men så fort krisen väl var över tillfrisknade jag snabbt tack vare min ungdom. Min motståndare lyckades bara sära mig.

Fleur-de-Lys Vem var han egentligen?

Febus En strunt. Nu glömmer vi honom. Men vad pågår egentligen där nere på torget?

Fleur-de-Lys Det är väl någon sorts vanlig häxbränning. Hon ska först göra bot framför katedralen innan hon blir hängd.

Febus Vem är det?

Fleur-de-Lys Ingen aning. En av de där lösa zigenarslinkorna från Mirakelgården. Här kommer de nu inrullande med henne.

(En kärra rullas in med Esmeralda ensam bakbunden i sitt vita linne på den. Hon förs ner och upp på schavotten för sin botgöring.)

folk Hon är oskyldig! Släpp henne fri!

en bödel Håll käften! Skall hon avrättas, så skall hon avrättas!

Fleur-de-Lys Det är den där häxan med geten. Var ni inte bekant med henne, min bästa Febus?

Febus (har bleknat och blivit häftigt upprörd) Jag känner inga zigenare. Låt oss gå inomhus.

Fleur-de-Lys Nej, låt oss stanna här och se hela skådespelet hur hon småningom blir avrättad. Hon har ju faktiskt varit hemma hos oss, så vi borde vara engagerade. Eller har ni glömt hur ni den gången följde efter henne ut?

Febus Ack, så mycket har hänt sedan dess. Jag kan inte komma ihåg alla mina ytliga bekantskaper.

Fleur-de-Lys Låt oss då åtminstone få se hur en ytlig bekantskap som denna kommer att sluta.

Gudule (från Rätthålet) Där är hon, den där förbannade zigenerskan, som stal min dotter ifrån mig och åt upp henne! Hon vågar ha fräckheten att vara lika gammal som min dotter hade varit idag! Äntligen skall hon avrättas, det liderliga stycket, som dansat halvnaken på gatorna bara för att locka alla män i fördärvet bort från deras hustrur och barn, så att zigenarna sedan kan förtrolla och förstöra deras liv och bortröva deras barn!

mannen Håll käften, din sladdrande toka! Du vet inte vad du säger!

Gudule Jag vet att zigenarna stal mitt barn, och de skall därför vara evigt förbannade! Häng henne långsamt, och låt oss njuta av att åtminstone få bli en zigenare mindre!

mannen Tänk om just hon råkade vara din bortrövade dotter?

(Gudule tystnar tvärt och blir fastklistrad vid bevakandet av Esmeralda och hennes scen.)

bödeln Saken är klar. Botgöringen är färdig. Nu är det bara att hänga henne.

Frollo (kommer upp till Esmeralda) Fortfarande obotfärdig, mitt barn?

Esmeralda Gå!

Frollo Ännu kan du välja livet om du följer mig.

Esmeralda Jag föredrar döden utan dig än något liv i din närhet.

Frollo Din toka! Skall du offra denna unga friska vackra kropp och en hel framtid för ingenting?

Esmeralda För friheten, din falska djävul.

Frollo Då kan jag ingenting mera göra för dig. *(stiger ner)*

bödeln Det är dags att stiga ner i kärran igen, fröken. Ni skall föras till Greveplatsen för att hängas.

Esmeralda Ett sista ögonblick av sol och värme, av den levande världen, av det mänskliga livet och dess myllrande glädje, av all den skönhet som trots allt finns i världen och av alla de kärleksdrömmar som gjorde livet värt att leva... men ingen finns som kunnat försvara livets självklara rätt mot den död som här kyrkans orättvisa gjort sig ansvarig för. Bland alla dessa människor ser jag inte en som vågat uppträda till oskuldens försvar. – Men vad ser jag? Vem står där på balkongen med den fina damen? Kapten Febus! Ni är inte död! Ni lever! Jag ser det ju med mina egna ögon! Varför skall jag då avrättas för att ha vållat er död? Och inte ens ni har försvarat mig denna gång! Består då alla män bara av förräderi mot kärleken? *(överväldigad av sina känslor faller hon ihop avsvimmad.)*

folket Hon är oskyldig! Hon är oskyldig!

(Bödeln och soldaterna blir något förvirrade och vet inte hur de skall hantera situationen, medan folket uppträder allt mera hotfullt och hatiskt. Plötsligt kommer ett rep ned från ovan, och Quasimodo kommer vigt nerklättrande som en apa, rusar blixtnabbt upp på schavotten, störtar bödeln och soldaterna ner från den, griper Esmeralda om livet och rusar med henne mot katedralen. Rakt under portalen lyfter han upp henne över sitt huvud och vrålar:)

Quasimodo Fristad! Fristad!

(Folket jublar hänfört av räddningsaktionens sublimitet. Soldaterna kan ingenting göra, ty den världsliga rättvisan har inte tillträde till katedralen.)

Quasimodo (triumferande, med Esmeralda på sträckta armar över sitt huvud)

Fristad! Fristad!

(försvinner in i katedralen med henne.)

(Upplösning av scenen på torget. Soldaterna kan ingenting göra, bödeln ruskar groggy på huvudet där han ramlat på marken, folket jublar och skingras under glädje, medan kapten Febus med sin kusin raskt försvunnit ur sikte och stängt dörrarna efter sig.)

Akt IV scen 1. En liten kammare i katedralens övre regioner.

Esmeralda vaknar småningom upp från sin bädd på golvet.

Esmeralda Den mest överkliga av alla drömmar är denna verklighet, som aldrig upphör att hemsöka mig med ständigt hemsåkare mardrömmar omväxlande med de mest otroliga verklighetsflykter. Jag drömde att jag flög genom luften buren av stålstarka vingar som en annan gav mig än min räddare, som ett fantasifoster ur en

sagovärld, som stormande bar mig uppåt, uppåt, uppåt, frustande och skakande av skallande skratt och full av triumferande heroisk munterhet, som om han räddat en ängel ur djävulens gap, eller var det allt bara en oformlig grotesk och surrealistisk verklighet? Jag vet inte om jag drömmer eller är vaken, men jag vet att jag ännu lever fastän jag är död. Skulle jag inte hängas? Vem räddade mig till slut och varför, när alla andra svek? (*ser plötsligt Quasimodo försagt kika in på henne*) O! Det är det där monstret! Är det han som enleverat mig ännu en gång men den här gången från själva döden? Men varför?

Quasimodo Ljuva flicka, var inte rädd för mig, för jag är den sista människa i världen som vill er något ont. Ja, jag vet, jag är ett missfoster, jag är vedervärdig att betrakta, men skenet bedrar, ty under dessa krokiga ben, under denna förskräckliga puckel, bakom detta igenmurade öga och under den förvridna vanskapelsen av detta monster klappar dock ett hjärta varmt och endast för er, ty ni är vacker, och desto innerligare, då jag är ful. Ni behöver inte se på mig, skona era ögon från min fasansfulla anblick, men låt mig få se på er med mitt enda öga ibland. Det är allt vad jag begär.

Esmeralda Du stackars varelse, du är ju klok under all din yttre vederstygglighet, men varför har du räddat mig?

Quasimodo Ni ställer mig undrande en fråga, men jag är döv och kan inte höra er röst, men jag kan förstå era budskap med att försöka läsa på era läppar och tyda era ögons uttryck. Ni undrar varför jag har räddat er. Skulle jag inte göra det när ingen annan gjorde det? De tänkte avrätta er och er get för ingenting genom ren kyrklig byråkrati, men hela Paris vet att ni är oskyldig till vad man än anklagat er för, ty alla kan se på er att ni bara är en ren jungfru som älskar. Jag känner Paris. Jag känner gatornas pöbel som upphöjde mig till narrpåve för min fulhets skull, de menar inget illa men åstadkommer väldiga dumheter ibland, de är alla tröga och dumma, och ingen ville ingripa för att hjälpa er, ty så djup är den okunniga massans dumhets respekt för myndigheterna. Och hade jag då inte skäl att rädda er? När jag anmodades att enlevera er och för detta fick hugg och slag och surrades vid skampålen svarade ni med att som den enda visa mig någon misskund med att frambära mig en vederkvickande vattendroppe. Skulle jag icke för detta dyrka er för resten av mitt liv, den första och enda äkta godhet någon människa någonsin visat mig? Skulle jag då inte bevaka er och följa er mera trogen än er get? Skulle jag då inte slå trollringar omkring er för ert beskydd mot den onda omvärld som utan skäl bara vill er illa? Ni är säker här nu, men ni måste hålla er här uppe under dagarna. Endast när det är mörkt kan ni ströva omkring i hela kyrkan, men ni får aldrig gå utanför den, ty då skulle de döda er, och då skulle jag dö.

Esmeralda Vilket sällsamt monster som räddat mig från människornas vackra värld och ryckt mig ur den heliga kyrkans och den där prästens korrumperade och sataniska händer, som bara ville krossa mig, för att föra mig till denna sällsamma värld av drakar och demoner och en enögd puckelrygg som kung över dem, en bättre värld ovan molnen av missfoster och vidunder, som dock alla är änglar i jämförelse med de onda vackra människorna!

Quasimodo Nu förstår jag inte vad ni säger, men här har ni kläder och mat. Jag skall bistå er med allt vad ni behöver men aldrig komma er närmare än vad ni själv vill; och här är en visselpipa av metall, som jag kan höra. Om ni behöver mig, så bara blås, och jag kommer genast. Jag kommer alltid att sova här utanför er dörr som en trogen vakthund.

Esmeralda Aldrig trodde jag en Kerberos kunde vara så godhjärtad och ädel, medan min tillflykt dock är i den kyrkas hägn som ville hänga mig för att ett uselt monster av svartsjuka försökte döda min älskare. Är jag verkligen säker här?

Quasimodo Jag förstår er fråga. Jag ansvarar för er säkerhet med mitt liv.

Esmeralda Var då min broder, stackars monster, min sorgligaste ödesbroder och olycksbroder, ty det är bara olyckor som fört oss samman och förenat oss i kanske en ännu värre olycka som vi med tiden ej kan försvara oss mot genom sin övermaktighet, liksom denna katedral gör oss så försvinnande små som människor mot den överväldigande omvärlds oberäknelighet som vi har att stå emot.

Quasimodo Nu förstår jag inte längre, men vet, kära flicka, att ett ord från er är tillräckligt för mig för att få mig att kasta mig ut från dessa torn och bli en våt fläck på marken där nere. Jag är här för att beskydda er, men den dagen ni inte längre vill se mig försvinner jag spårlöst.

Esmeralda Ack, stackars missfoster, vad var det för en vrickad ängel som satte ihop en så rörande klok själ med ett hjärta av guld i denna sanslösa kropp av bara osymmetri och förvriden vanskaplighet?

Quasimodo Vila nu, prinsessa, ty jag skall lämna dig i fred, och du behöver sova. Låt mig aldrig störa dig utom när du själv vill. (*går*)

Esmeralda En sällsam skyddsande har jag fått mig med dock oöverskådliga yttre och inre resurser, som han utan vidare skulle kunna försvara mig mot hela Paris med. Kanske jag ännu har ett liv trots allt.

Men vad ser jag där nere på torget? Är det inte min egen kapten Febus som rider där, mera grann och ståtlig än någonsin i ny mundering! Min fångvaktare! (*tar upp visselpipan och blåser i den. Quasimodo kommer omedelbart rännande.*)

Min älskade rider där nere på torget. Se, så grann han är! Hämta upp honom åt mig, så att jag får känna att jag lever!

Quasimodo (försagt) Älskar ni honom?

Esmeralda Klart att jag gör! Han är min enda! Hämta honom åt mig! (*kör ut Quasimodo, som lommar iväg.*)

Vad betyder det att han förrätt mig, när jag ändå älskar honom? Vad betyder det, att han uppvaktar finare damer än jag, när han ändå är så grann? Vad betyder det, att han hade låtit mig hängas, när jag ändå gärna hade dött för honom? Min älskade! Kom tillbaka hem till den enda som älskar dig!

Scen 2. Quasimodo hinner upp Febus på torget.

Febus Vad vill du, ditt missfoster?

Quasimodo Min herre, en dam önskar träffa er.

Febus Jag kan inte träffa alla damer som vill träffa mig. Jag har inte tid för tillfälliga förbindelser längre. Vem är det?

Quasimodo Det är en ung och vacker zigenerska som älskar er.

Febus Säg inte att det är det där olycksfnasket med geten.

Quasimodo Min herre, hon insisterar. Ni får inte svika henne.

Febus Dess värre måste en man svika alla sina kvinnor utom en. Säg henne att jag ska gifta mig i morgon.

Quasimodo (enträgen) Min herre, hon älskar er!

Febus Vad du tjatar! Är du döv, eller? Ge dig iväg, ditt förbannade vidunder! (*slår honom hårt för att bli av med honom*) Så! Våga aldrig antasta mig mera som kopplare åt fala zigenerskor! Annars skickar jag högvakten på dig, och det blir

skampålen igen för återfallsförbrytelse med hängning som följd! Stick tillbaka till helvetet, din skällande gorilla! (*ger sig av*)

Quasimodo (illa slagen) Han ska gifta sig. Det förstod jag. Därför är han så grann och upplädd. Det kan jag aldrig tala om för flickan. Det skulle krossa hennes hjärta. Ack, stackars kvinnor, vilka helveten ni gör för er med att bara falla för männens yttre fasader och helt ignorera de ärligas osynliga själar, som hellre går nakna och fula än med falska fasader!

Scen 3. Mirakelgården.

Kungen (talar till sina undersåtar, allesammans grovt och simpelt beväpnade med allt möjligt.) Ni förstår väl situationens allvar, mina vänner? Till varje pris försöker myndigheterna avrätta vår syster, bara för att de en gång inlett försöket på grund av absurda formaliteter och sedan bara ansträngt sig hårdare och dummare för att de misslyckats, fastän hela världen känner och erkänner vår systers överväldigande oskuld. Den man hon fällts för mordet på är ju inte ens död! Ändå vill de avrätta henne bara för att de med tortyr lyckats avpressa en bekännelse från henne. Kan världen bli galnare?

alla Nej!

spridda röster Nu är det nog!

Sätt stopp för myndigheternas vansinne!

Vi måste befria henne!

Krossa det byråkratiska godtycket!

Kungen (äskar tystnad) Därför är vi samlade här idag för att äntligen göra något åt saken. Ärkedjåknens i Notre Dame har inför parlamentet besvärat sig över att en lösaktig häxa sökt tillflykt i hans katedral, varpå parlamentet beslutat utkräva henne för verkställning av den beslutade dödsdomen inom tre dagar. Därför måste vi handla nu. Vi måste befria vår älskade syster från de fångvaktare i katedralen som ämnar utlämna henne!

många Till storms! Till storms!

Pierre (stiger fram) Mina vänner, låt mig klargöra saken. Vi vet inte att det är ärkedjåknens som besvärat sig inför parlamentet. Han besvärade sig däremot inför mig och påtalade det lämpliga i att vår syster befriades från katedralen innan kungens soldater kommer dit och hämtar henne.

Kungen Vanlig kyrklig dubbelmoral. Man kan aldrig lita på en ärkedjåkne.

spridda röster Vad väntar vi på?

Till storms! Till storms!

Vi måste befria vår syster!

Myndigheterna får inte avrätta henne bara för ros skull!

Till storms! Till storms!

Mot katedralen för befrielsen av vår heliga jungfru!

(*Tiggarna, tjuvarna, banditerna, zigenarna, invaliderna, alla primitivt beväpnade, sätter sig i rörelse.*)

Scen 3. Övre katedralterrassen.

Quasimodo (spanar över torget) De kommer som myror i tusental för att belägra katedralen, men kan det verkligen bara vara för att komma åt min skyddsling? Ja, det

finns ingen annan anledning. De vill döda min prinsessa, och de vill plundra katedralen, och därför är de som vilda djur allihop, men de ska få.

Esmeralda Varför angriper de katedralen, Quasimodo?

Quasimodo Jag förstår din fråga. De vill döda dig. Hela världen vill döda dig. Jag begriper inte varför.

Esmeralda Men det är allt löst folk från Mirakelgården. De är alla mina vänner. De vill mig inget ont. De vill kanske befria mig.

Quasimodo De vill inget gott. En stor folkmassa vill aldrig något gott men bara förstöra. Inget gott kan komma av detta, och jag måste försvara dig och katedralen.

Esmeralda Jag förstår inte varför hela världen gör en sådan uppståndelse för min skull.

Quasimodo Du är vacker. Det retar dem. Det retar min mästare. Det retar alla myndigheter. Det retar alla människor som ser dig. Du är bara vackrare än alla andra, och det vill de inte acceptera. Därför vill de döda dig och störta katedralen som skyddar dig. Pass på nu. *(kapar ett rep, och det hörs ett väldigt brak där nerifrån med ramaskrin från krossade offer.)*

Scen 4. Torget.

1 Kyrkan försvarar sig. Vi kan inte angripa den utan att det kostar blod.

kungen Hur många blev krossade?

1 Fem sex stycken, men många fler blev skadade.

kungen Tror du verkligen att kyrkan försvarar sig, att bjälken bara ramlade ner av sig själv eller att prästerna avsiktligt släppte ner den på oss?

1 Det kan vara vad som helst.

kungen För hit den där mästare Pierre, som satte i gång hela det här företaget!

2 Här är han.

kungen Din misslyckade poet, vad menar du egentligen? Det skulle bli en lätt match för oss att bara gå in i kyrkan och hämta henne, sa du, men kyrkan är låst, dess massiva portar av järn är lika massivt och mångfaldigt låsta, det finns ingen bakväg, och nu kastar de takbjälkar i huvudena på oss, så att vi dör. Vad är meningen?

Pierre Jag trodde inte det skulle bli så svårt.

kungen Din misslyckade poet, håll dig till dina menlösa dikter och lämna strategin i fred! Nåväl, ger de inte upp frivilligt skall vi inte heller göra det! Tag upp bjälken och forcera porten! Vi har fått en murbräcka!

(Ett lag på något dussin tar entusiastiskt upp murbräckan och börjar bearbeta den mot kyrkan så att det dånar ordentligt. Ganska snart får de projektiler i huvudet.)

3 (släpper bjälken) Det här går inte. De kastar bomber.

4 Det räcker med en fullträff, och man är död.

5 Ingen fan kan spänna upp ett paraply mot detta stenregn!

kungen Ge inte upp! Hugg in och håll på! Porten ger vika!

(Plötsligt ett ramaskri från båda sidorna.)

Flera bomber och stenar eller något annat?

en vettskrämd Kyrkan sprutar ner smält bly över oss!

kungen Den här kyrkan är djävligare än jag trodde. Vad är det för snillestrateger som presterar ett så djävulskt försvar?

1 Titta där uppe vid elden! Se!

kungen Ja, jag ser. En ensam oformlig figur. Det är det där missfostret Quasimodo, ringaren i Notre Dame.

1 Vi strider mot mer än bara djävulska makter.
kungen Hur många blev ihjälskällade?
 1 Minst trettio fyrtio fick bestående brännskador för livet, om de inte dog genast. Många brändes hål i huvudet på direkt.
kungen Vi är sex tusen mot kanske en ensam försvarare. Skulle vi väl ge upp då, så länge Esmeralda är där inne?
Jehan Frollo (kommer in med en väldigt lång stege) Jag har hittat en stege! Låt mig klättra upp först! Jag känner kyrkan och kan öppna upp åt er sedan.
kungen Bravo, min käre friborgare! Om du kommer upp först kan vi sedan äntra hela högen! Sätt i gång! Se bara upp för bomber och smält bly!
Jehan Jag vet var vi ska ställa den. Jag känner kyrkan lika bra som min misslyckade broder ärkedjåknen, som aldrig mer vill låna mig några pengar. Nu ska vi ta hans kyrka ifrån honom!
kungen Lycka till! (*Jehan ställer stegen och klättrar upp. Flera följer entusiastiskt efter.*)
 1 Har han någon chans?
kungen Inte mot den puckelryggen där uppe. Men det finns flera stegar. Stollen visar vägen. (*Stegen kommer nedvråkt med flera dödsskrin.*)
 Vad sa jag? Flera offer, flera massakrerade, och ingen har ännu kommit in i kyrkan.
 1 Jehan Frollo blev kvar där uppe. Han lyckades äntra fartyget.
kungen Då kommer han snart ner igen som en våt fläck. (*Det hörs en duns.*) Vad sa jag? Är det Jehan Frollo, vår senaste friborgare, den högvördige ärkedjåknen Claude Frollos ende bror?
 2 Det är just den samme. Skallen krossades innan han slängdes ner.
kungen Den där Quasimodo väljer sina offer med utstuderad omsorg. Var är nu den där misslyckade poeten?
 2 Han har stuckit.
kungen Det visste jag han skulle göra. Annars hade han skickats som näste man i envig mot Quasimodo. Nu får vi lita till oss själva i stället. Flera stegar! Vi ger oss inte förrän Esmeralda är fri!
 (*Man hämtar stegar, och nu börjar stormningen på allvar.*)

Scen 5. Katedralterassen.

Quasimodo Två gånger har vi drivit dem på flykten, men de är för många och kommer alltid tillbaka och blir argare för varje gång. Detta slagfält är inget ställe för en kvinna. Min kära härskarinna, jag tror det är bäst du återvänder till din kammare. Den sista kampen är det bäst jag kämpar ensam.
Esmeralda Mot hela Paris?
Quasimodo Mot hela världen. Jag kan bara dö en gång, men jag kan aldrig ge upp.
Esmeralda Det är tragiskt att vi inte förstår varför de angriper oss.
Quasimodo De angriper oss för att de vill oss illa.
Esmeralda Jag är inte så säker på det. De älskar mig alla och tror att kyrkan vill mig illa. Men ingen kvinna kan avstyra ett krig. Jag går ur vägen för era manliga bedrifter. (*drar sig tillbaka*)
Quasimodo (sedan hon gått) Min prinsessa, än är inte allt förbi, och jag har ensam klarat av femtio av angriparna utan att en enda kommit åt oss. Jag skall skydda dig med mitt liv tills jag dör. Men de är för många. De kommer med fler stegar. Jag kan vråka ner en men inte tolv på en gång. (*Plötsliga trumpetstötar. Det hörs galopperande hästar.*)

Kungens trupper! Vi är räddade! Min prinsessa! Vi är räddade! Vi har klarat det! Vi har besegrat dem! Det är över! Du är räddad! (*springer glädjeblandande bort mot Esmeraldas kammare.*)

Akt V scen 1. Esmeraldas kammare.

Esmeralda Bråket blir bara värre där nere hela tiden. När många människor kommer samman tenderar de att ständigt bli argare och vildare ju längre de stannar tillsammans, och om de då dessutom är förenade i ett vilt syfte, som i en attack mot en katedral, måste det hela sluta illa. (*Trumpetstötarna och de galopperande hästarna hörs.*) Nu är det kört. Nu kan ingen befria mig längre.

(*Pierre Gringoire kommer in med en helt maskerad man.*)

Pierre!

Pierre Ja, min vän, din enda äkta man tills vidare, hur många som än försöker göra anspråk på dig. Jag har kommit för att befria dig.

Esmeralda Och vem är din maskerade medhjälpare? Varför presenterar du honom inte för mig?

Pierre Utan honom hade jag inte kommit in. Vi måste få föra dig i säkerhet. Stannar du här blir du utlämnad åt den världsliga rättvisan som vill avrätta dig som häxa och med dig ditt stackars oskyldiga husdjur. Du hör hur massakern pågår där nere. Våra vänner från Mirakelgården har ingen chans längre. De måste fly eller stupa. Vi har bara kommit för att rädda dig och din lilla Djali.

Esmeralda Så fort jag hörde trumpetstötarna visste jag att min timme var slagen. Jag tror inte ens att *ni* kan rädda mig. Vad jag inte kan förstå är varför hela världen har blivit så galen för min skull. Här har hela Paris angripit sin katedral för att få ut mig härifrån medan en vanskapad klockare uppjudit övermänskliga krafter och mördat kanske femtio för att försvara mig, medan nu kungens egna trupper rider ut och massakrerar folket bara för att få hänga mig. Vem startade denna vansinneskarusell och varför?

Pierre Jag kan bara beklaga, Esmeralda, att det att jag blev gift med dig inte kunde lösa det problemet.

Esmeralda Ändå var du den bästa tänkbara av alla makar just för att du aldrig kom vid mig.

Pierre Jag tackar för den äran. Dock måste vi skynda, ty hela Paris slåss för att komma in till dig och ta dig.

Esmeralda Jag har inget annat att göra än att följa mitt öde, som alla andra. Led mig vart ni vill. Jag är ödets fånge och kan bara undfly det genom döden.

Pierre Ni kan båda räddas. Skynda!

(*De tre med geten ger sig iväg.*

Efter en stund hörs Quasimodo.)

Quasimodo (utanför) Räddad! Räddad! Vi har klarat det! Min ängel är räddad!

(*kommer in, stannar abrupt inför den tomma cellen*) Borta!

(*Han sjunker ner helt handfallen på hennes bädd som ett stort bekymrat frågetecken.*)

Scen 2. Greveplatsen med upprest galge.
Pierre kommer in med Esmeralda och den kåpklädde.

Pierre (stannar) Jag måste lämna dig här, Esmeralda, men min vän har lovat att föra dig vidare till räddningen.

Esmeralda Men vem är han? Varför döljer han sig? Varför säger han inget? För mig erinrar han snarast om döden mer än om någon människa.

Pierre Du måste lita på oss. Jag kan inte rädda dig undan rättvisan, men han kan göra det och har lovat göra det. Han skall föra dig bort härifrån till ett säkert ställe. Det är din enda chans. Soldaterna kan när som helst komma hit och söka dig.

Esmeralda Låt mig bara försvinna och få springa härifrån.

Pierre Du har ingen chans. Soldaterna finns nu överallt och upprättar vakter vid varje bro. Genom att det blev ett parlamentsbeslut på att du skulle utkrävas från Notre Dame ger de sig aldrig förrän de fått tag i dig.

Esmeralda Och vem stod bakom det parlamentsbeslutet? Vem i katedralen förrådde mig?

Pierre Det kan ha varit vem som helst. En zigensk danserska som asylsökande i en katedral var något av en skandal för hela Paris.

Esmeralda Inte för folket. Inte för mina vänner som försökte rädda mig. Bara för tyrannerna, prästerna och de besuttna.

Pierre Jag beklagar, Esmeralda, men jag måste lämna dig här.

Esmeralda Du överger din hustru åt döden.

Pierre Det är bara vad du tror. Det är din enda chans. Du har alltid klarat dig hittills. Du klarar dig nog igen.

Esmeralda Från döden, som du ger mig åt?

Pierre Esmeralda, all makt i världen är emot dig utom de som ingen har. Endast en har makt att trotsa den makten, och det är honom jag anförtror dig åt. Jag tror inte han förräder oss, och skulle han göra det har vi många vänner som kan göra upp med honom privat. Farväl min älskade, för en natt, trodde jag, tills du stängde dörren. (*går*)

Esmeralda Så är jag då ensam med mitt öde, döden och en vålnad. Du kan avslöja dig nu. Min man har gått.

Frollo (viker tillbaka kapuschongen) Du är min nu, Esmeralda. Jag har all makt över dig. Du har bara att välja mellan mig eller galgen. Soldaterna kommer hit när som helst. Kom med mig, och du är räddad.

Esmeralda Den galnaste och förvridnaste av alla älskare, skall jag då aldrig slippa dig? Det är bara du som hela tiden insisterat på att förfölja mig till döds. Utan tvivel var det du som satte parlamentet på mig.

Frollo Det spelar ingen roll. Vad som gäller är nu. Soldaterna rannsakar hela Paris efter dig. Alla broar är bevakade. Du kommer aldrig mer till dina vilda lösa vänner i Mirakelgården. Du har bara mig.

Esmeralda Dig, ditt monster, din mördare, ditt svin, din skenheliga misslyckade präst, som ensam lyckats smutsa ner hela din katedral med din totala sanslösa brist på behärskning och anständighet!

Frollo Nej, din kloka häxa, katedralen var förstörd redan före mig. Kyrkan har sett sina bästa dagar, som nu definitivt är räknade. Kyrkan har ingen grund längre. Den kommer att förintas av den informationsflod av upplysning som kommer att komma med boktryckarkonsten och masstryckning av böcker. Sedan kan ingenting hållas heligt längre. Vetenskapen kommer att ta över, och jag har redan skrotat

kyrkan och övergått till vetenskapen. Jag skiter i kyrkan, som berövat mig mitt liv. Jag har bara dig kvar att leva för.

Esmeralda Din kärlek är ett hån och en förolämpning mot allt vad kvinnligt heter. Har du aldrig sett dig i spegeln? Har du aldrig sett ditt kroniskt dystra förpinta ansikte, din ödsliga flint, dina smutsgråa stripiga glesnande hårstrån, din skinntorra utmärglade kropp och dina vanvettiga kroniskt förbittrade och onda ögon? Ingenting gott kan komma från dig. Det måste varje kvinna se genast.

Frollo Men jag älskar dig och bara dig!

Esmeralda (hämtar sig) Varför vill du då döda mig? Du är ingenting annat än en mördare, som bara sprider död och förintelse och ondska omkring dig. Ditt mordförsök på kapten Febus avslöjade dig, och så länge du inte har sonat det mordet på min kärlek kommer du bara att fortsätta gå förintelsens väg rakt ner i helvetet. Du är ingen älskare. Du vet inte vad kärlek är. Du älskar bara dig själv. Kärleken uppoffrar sig och upphöjer andra, men du bara offrar andra för dig själv, går över lik, förnedrar dem och mördar dem, som du kommer att mördar mig bara av egoistiska skäl, för att du hellre ser mig död än att någon annan älskar mig mer än du.

Frollo Nog nu! Du har inget annat val! Mig eller galgen!

Esmeralda Jag väljer hellre döden än dig, ty i döden ser jag friheten som mitt enda återstående val, medan du ingenting annat har att komma med än en själens undergång som är värre än döden. Behåll din förtvivlan för dig själv, din misslyckade humbug till präst. Jag vill inte ha den.

Frollo Dö då, din häxa. *(släpar henne med sig till Gudule. Hon stretar förtvivlat emot, men han är starkare.)* Gudule, din stackars gamla botgörerska, jag ger dig en zigenerska. Släpp henne inte, medan jag hämtar bödeln. *(kastar henne åt Gudule, som girigt griper tag om henne. Frollo försvinner skyndsamt bort.)*

Gudule Så är du då äntligen fast, din vidriga zigenerska, och jag ska själv se till att de offrar dig åt kräkorna!

Esmeralda Är ni då en kvinna, som kan göra er medskyldig till mordandet av en annan oskyldig kvinna?

Gudule Oskyldig! Du! Hah! Vet du då inte att dina zigenare rövade min dotter ifrån mig och åt upp henne!

Esmeralda Ni ljuger. Inga zigenare äter barn.

Gudule Var är då min flicka, som stals ifrån mig fyra månader gammal, och som idag hade varit ungefär lika gammal som du?

Esmeralda Jag känner alla landets zigenare. Kanske jag kan hitta henne åt er, om ni släpper mig.

Gudule Se här! Hennes lilla sko! Hon fick bara den ena med sig! Om du någonsin har sett en flicka i din egen ålder med en likadan liten sko är det min dotter.

Esmeralda (tar långsamt fram en liten pung som hon har om halsen, öppnar den och tar fram en liten sko.) Kan det vara denna?

Gudule (tror inte sina ögon, tar båda skorna, jämför dem, ser på Esmeralda, ser på skorna igen, håller på så ett tag, till slut:) Min dotter! Det är du!

Esmeralda Min mor! Kan det vara sant! Efter alla dessa år!

Gudule (omfamnar henne krampaktigt) Äntligen har jag funnit min befrielse från min långa botgöring! Men det var nästan för sent. Min älskade flicka, du måste fly härifrån genast. Soldaterna kan komma när som helst. Hela Paris jagar dig för att de tror att du är en häxa. Men du är den vackraste varelse jag någonsin sett, och det är bara därför alla har blivit så galna för din skull. Även jag blev det. Jag kunde inte stå ut med din skönhet, bara för att du var en zigenerska! Och så var du min dotter!

(omfamnar henne igen) Och så finner jag dig bara för att tvingas skiljas från dig! Jag vill inte släppa dig, inte nu, efter alla dessa år!

Frollo(s röst) Hon är på torget. Jag lämnade henne i säkert förvar hos botgörerskan.

Febus (röst) Framåt, kompani!

Gudule De är här! Min älskade dotter, vi måste skiljas! Fly för livet!

(Esmeralda försöker fly, men just då hinner Frollo fram och hugger henne.)

Frollo Stopp, min sköna! Du tillhör bödeln nu!

Esmeralda Nej, din förbannade präst, det är bara du som mördar mig och ingen annan!

Frollo Hör på den häxan! Hon vågar häda och förbanna ärkedjåknen av Notre Dame!

Febus (hinner fram) Det är ju hon igen! Måste jag då bli medskyldig till detta?

Frollo Hon stack kniven i din rygg, och ni vågar tveka inför hennes rättvisa dom efter konungens eget ingripande genom parlamentets enhälliga beslut om hennes utlämning och avrättning, kapten Febus de Châteaupers i konungens egen tjänst?

Febus Jag tvär mina händer. *(avlägsnar sig blek)*

Frollo Häng henne högt, herr bödel! Låt hela Paris få se henne sprattla! Gör det klart för Paris att dess borgare äntligen kan sova lugnt igen! Låt hela Paris få veta hur det äntligen befrias från sin värsta häxa!

Gudule Nej, inte min dotter!

bödeln Vad säger hon?

Gudule Det är min egen dotter ni vill mörda! I sexton år har jag gjort bot här för att en dag åter få se min dotter, och så kommer hon till mig, och så vill ni mörda henne! Hon är ingen zigenerska! Hon är min dotter!

Frollo Hon ljuger. Hon är bara en vansinnig stackars gammal toka.

Gudule Se här! I hela hennes liv har jag burit hennes lilla sko vid mitt bröst! Men nu är de två, ty min dotter kom hit med den andra.

Frollo (till bödeln) Vi kan inte kompromissa med rättvisan. Häng henne genast.

bödeln Men om det är sant som botgörerskan säger? Och var inte kapten Châteaupers, som flickan dömts för mord på, här livslevande alldeles nyss?

Frollo Hon är bara dömd för trolldom, ditt spöke! Om du inte avrättar henne blir du avrättad själv! Konungens order!

bödeln Dock är det mera i denna historia än vad som framgår ur er heliga rättvisa genom inkquisitionen, dom Claude Frollo.

Frollo Bara rättvisans bokstav har någon betydelse! Hon måste hängas genast!

bödeln Och geten? Skulle vi inte ha hängt en get också?

Frollo Geten får du hänga senare.

bödeln Det är på ert ansvar, herr ärkedjåkne. Efteråt skall jag se till att frågor ställs. Varför, till exempel, fick aldrig hennes påstådda mordoffer kapten Châteaupers vittna i saken? Jag skall se till att den frågan ställs honom själv.

Frollo Gör din sak! Ställ frågorna sedan! Jag skall bevaka avrättningen från katedralens torn! Ve dig om hon kommer ifrån sitt rättmätiga straff!

Gudule Hon är oskyldig, och ni vet det, herr ärkedjåkne! Ta inte min enda dotter ifrån mig just när jag äntligen återfunnit henne! *(försöker hjälplöst ingripa för att befria sin dotter, kastas brutalt tillbaka av Frollo, slår huvudet i schavottmuren, segnar ner livlös.)*

Frollo Gör inte motstånd mot rättvisan, din häxa!

bödeln (undersöker henne) Hon är död. Ni har just dödat en gammal harmlös kvinna, dom Claude Frollo.

Frollo Sådan dotter, sådan moder! De var häxor båda två! Till saken! *(bödeln, som redan tidigare bakbundit Esmeralda, lägger snaran om hennes hals.)*

bödeln Förlåt mig, fröken, men det är faktiskt både mot min vilja och mot mitt samvete.

Esmeralda Allt är bara prästens fel.

bödeln Jag börjar nästan tro dig. (*börjar bära upp henne mot schavotten och galgen.*)

Frollo När hon är död skall jag äntligen vara befriad, och då skall jag jubla inför Gud av tacksamhet från min egen katedralens högsta tak. (*avviker*)

bödeln (*när han burit upp henne på schavotten*) Prästen har gått. Jag ger er all tid ni behöver för att bedja era sista böner.

Esmeralda Tack, min vän. Jag behöver bara samla mig. Det gäller ju nu att för första gången pröva sina vingar inför flykten över till evigheten, där jag äntligen kan börja skratta åt all den dårskap som utspelats här.

bödeln Ni skall få all tid i världen. Jag har ingen brädskä. Kanke någon ännu vill försöka befria er.

Esmeralda Nej, det behövs inte, ty jag är redan fri. Allt jag behövde var att bli fri från prästen, och det blir jag genom döden.

bödeln Vad hade prästen emot er egentligen?

Esmeralda Han försökte älska mig och misslyckades. Alla andra älskade mig även, men ingen av dem misslyckades, ty de lämnade mig alla i fred.

bödeln Jag förstår.

Esmeralda Jag önskar jag kunde förstå det själv, men det får bli till ett annat bättre liv.

bödeln Jag önskar er all lycka till på den svåraste av alla resor.

Esmeralda Det blir bara en övergång. Jag klarar mig nog.

(reser sig från sin knäböjande ställning och ställer sig till bödelns förfogande.

Denne vidtar de slutliga förberedelserna.

Ridå.

Scen 3. Från katedralens torn.

(Frollo står vid räcket och stirrar ut mot avrättningsplatsen.)

Frollo Vad i djävulens namn håller de på med? Varför reser han inte på henne och hänger henne? Vad väntar han på? Han låter väl henne aldrig bedja? Nå, äntligen! Hur känns den där kragen, Esmeralda, när han äntligen drar åt den ordentligt? Du har varit alltför utmanande klädd alltför länge, aldrig har jag sett dig annat än oanständigt klädd, tills nu, när bödeln ger dig en passande krage! Ditt vita linne var alldeles för vitt och rent och fint och mjukt, medan repkragen passar dig bättre, ditt infernaliska stycke, som vågade få mig att bli kär i dig! Nu ska jag äntligen få slippa se det där rena vita linnet mera, som du burit ända sedan du skäligen åkte fast för mordet på den där odräglige kaptenen, som nu äntligen fått sitt straff och blivit gift! Det är bra, bödel, lyft henne högt, låt folket skockas och skåda på hennes avrättning med vällust, dra nu åt snaran ordentligt och häng henne högt, så att alla kan se henne tydligt när hon äntligen dör! Det är bra! Ett, två, tre! Låt stegen falla! Nu! (*brister ut i ett skallande hänskratt av den grymmaste och mest infernaliska skadeglädje.*)

Under hans monolog har Quasimodo kommit ljudlöst och stilla fram bakom honom. Han har inte först förstått vad det handlar om men följt Frollos blick och uppfattat scenen vid avrättningsplatsen. Plötsligt har han förstått allt och börjat gråta ur sitt enda öga men tyst. Frollo har inte märkt honom. När denne brister ut i sitt hänskratt störtar plötsligt Quasimodo Frollo över räcket.)

Frollo Förbannelse!

(Han får tag i stuprännan och hänger där och kämpar medan stuprännan långsamt ger vika.)

Vad menar du, ditt puckelryggiga missfoster! Hjälp mig upp genast!

Quasimodo (gråter ljudlöst men ymnigt och ser inte ens åt Frollo.)

Frollo (kämpar fåfängt för att komma upp, men måste ge upp) Du dömer mig till döden, ditt stackars oskälige kreatur! Hjälp mig innan jag förbannar dig! Javisst, den stackars saten är ju döv. Han hör inte dina anrop, dom Claude! Fall då, din misslyckade präst, och avsluta äntligen det moraliska haveri som hela ditt liv har varit! (faller, störtar ner med ett försvinnande vrål.)

(Quasimodo står ensam kvar orörlig och gråter en stund innan han tyst och stilla, som han kom, drar sig tillbaka.)

Scen 4. Likkällaren.

Esmeralda ligger som lik på en sarkofag på rygg med knäppta händer
med sitt utslagna långa vackra mörka hår omkring sig,
som om någon lagt henne där med omsorg.

Quasimodo kommer tyst och försiktigt in, som om han inte ville störa den sovande.

Quasimodo Så har de fört henne hit, ett lik bland alla andra, men olikt alla andra i sin renhet och oskuld. *(kommer närmare)*

Sov, rena jungfru, sov. Ingen skall mera komma vid dig. Ingen skall mera störa dig. Ingen skall mera göra dig illa. Du är ensam med evigheten nu, och din kärlek har överlevt och räddat dig, ty den lever än och skall nu slå vakt om dig för evigt. *(kommer närmare)*

De älskade dig alla, ljuva flicka, men bedrogs och bländades av sina sinnen och lät sig förryckas av sina passioner till dårskap tills ingen mera visste vad de gjorde. Alla älskade dig och ville döda dig, men det fanns bara en som ville försvara dig intill slutet, och det var puckelryggen, det döva missfostret, slaven som inte dög till annat än till att ringa i klockorna, det föraktade odjuret, den stackars efterblivna halvmänniskan. *(kommer närmare)*

Var det då bara jag som verkligen älskade dig, du ljuvaste prinsessa, vackrare än alla andra, som aldrig ens ville se på mig för min fulhets skull? Varför kunde bara jag försvara dig fastän alla älskade dig så vansinnigt? Varför kunde bara jag, missfostret, narrpåven, förbli dig trogen? Och varför rymde du från mig, när jag äntligen hade räddat dig? Ja, jag vet. Prästen stal dig ifrån mig, men han är borta nu. Det är bara jag kvar som ännu älskar dig. *(kommer närmare)*

Min älskade, jag ensam aktade mig för att kränka dig. Du kunde aldrig se äktheten och troheten i min själ för mitt fula yttres skull. Kan du se min själ nu och dess trogna tankar? Kan du höra mig nu och förstå mig när du är död? Får jag älska dig nu när du är borta? *(lägger sig bredvid henne)*

Du behöver inte svara. Jag älskar dig ändå. Må vi ligga här tillsammans nu i evighet, och må ingen störa oss. Om du är död vill jag också vara död och dö här med dig. Om din ande lever vidare, så lät mig då som död få leva vidare med den. Låt oss flyga bort tillsammans från denna tåredal och aldrig gråta mera. Låt mig vara din fastän du nu aldrig mera kan bli min. Din slav i evighet står redo att förkasta detta fula hölje som maskerade min själ så grymt för dig. Må själen och dess kärlek framgå ur ruinerna av våra liv som nu evinnerligen triumferande två fåglar Fenix som förkastar människornas galna passionerade förvridna värld som föga mera än ett dårhus av småaktighet, inkompetens, självdestruktivitet, morbidity och ruttenhet. De är förlorade, den mänsklighet som tyckte jag var ful och hånade mig som ett monster och som tog ditt liv blott för din skönhets skull; men vi, min älskade, skall överleva dem och triumfera med vår kärlek över dem för evigt.

(omfamnar henne, lägger sig bekvämt hos henne, släpper aldrig mera omfamningen och förblir orörlig. Ridå.)

Leh 16.8.2006